

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorální a spirituální teologie

Vybrané aspekty setkávání mládeže v katolické církvi

Bakalářská práce

Monika Gattnarová

Studijní obor: Teologické nauky

Vedoucí práce: Doc. Dr. Michal Altrichter, Th.D.

OLOMOUC 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 13. dubna 2015

.....

Mé poděkování patří doc. Dr. Michalu Altrichterovi, Th.D. za odborné vedení práce, za všechny rady a podněty, které mi poskytl. Děkuji také za spolupráci všem členům společenství mládeže, kteří se podíleli na dotazníkovém průzkumu.

OBSAH

Obsah.....	4
Úvod.....	5
1 Podněty k setkávání mládeže v katolické Církvi	7
1.1 Východiska setkávání mládeže v katolické Církvi.....	7
1.2 Historie setkávání mládeže.....	8
1.3 Biblické impulzy.....	10
1.4 Inspirace svatými.....	12
1.4.1 Svatý Jan Bosko	12
1.4.2 Svatý Jan Pavel II.	13
2 Teologický rozměr	15
2.1 Otázka duchovního života	15
2.2 Osoba animátora a jeho formace	17
2.3 Impulzy z dokumentů církve a řečí posledních papežů.....	20
3 Příležitosti k setkávání v dnešních dnech	24
3.1 Předpoklady a nesnáze setkávání	24
3.2 Setkávání na diecézní a celostátní úrovni.....	26
3.3 Malá společenství mládeže.....	28
3.3.1 Realizace průzkumu ve společenstvích mládeže.....	31
3.3.2 Vyhodnocení průzkumu ve společenstvích mládeže.....	32
3.3.3 Závěry z výsledků průzkumu ve společenstvích mládeže.....	37
Závěr.....	39
Seznam literatury	40
Seznam zkratk	42
Seznam příloh	43

ÚVOD

Významným činitelem pro utváření mého duchovního života bylo a stále určitým způsobem zůstává setkávání se s vrstevníky, se kterými mohu sdílet víru v jednoho Boha i křesťanský způsob života. Při mém dospívání ve víře to bylo do velké míry společenství mládeže, které mě formovalo a pomáhalo vytvářet si vlastní křesťanskou identitu. Druhou mou zkušeností se společenstvím, která mě velmi obohatila, bylo animování společenství mládeže v naší farnosti. Tam jsem nebyla úplně jeho členem, ale po dobu pěti let jsem z určitého nadhledu mohla pozorovat duchovní i lidské zrání mladých lidí a ještě více jsem pochopila, jak je takovéto společenství pro ně důležité.

Tyto mé dvě zkušenosti se společenstvími pro mě byly motivací k tomu, abych se ve své bakalářské práci zabývala setkáváním mládeže v katolické Církvi a zacílila svou pozornost spíše na ustálená společenství mládeže, než na náhodná setkávání bez výraznějších tendencí k pokračování v růstu. Společenství mládeže a jejich charakteristika budou tedy stěžejním předmětem zájmu mé práce. Pojmeme společenství však nemůžeme nazvat jakékoliv setkání nebo prosté seskupení lidí v určitém času a prostoru. Ani vytvoření skupiny, která se setkává pravidelně, neznamena automaticky ani vytvoření vztahů, ani lidský a duchovní růst jejich členů. Vytvoření společenství je dlouhodobý proces a spíše bude zůstat ideálem, ke kterému se směřuje, než úspěšně uskutečněným záměrem.¹

Bakalářská práce se dělí do tří kapitol. První kapitola s názvem Podněty k setkávání mládeže v katolické Církvi popisuje teoretická východiska setkávání mládeže z pohledu historického, biblického a vybraných svatých osobností. Druhá kapitola nese název Teologický rozměr a věnuje se setkávání mládeže z teologického hlediska, protože každé lidské společenství vychází ze společenství osob v Trojici. Součástí této kapitoly je pojednání o významu společenství pro duchovní život jednotlivců a člověku, který by měl ve společenstvích duchovní život rozvíjet – o animátorovi a také o jeho formaci k této službě. Poslední, třetí kapitola Příležitosti k setkávání v dnešních dnech, poukazuje na předpoklady a nesnáze setkávání mládeže a prakticky pojednává o současné situaci v České republice. Jednak přibližuje možnosti setkávání na diecézní a celostátní úrovni a také se snaží objasnit pojem malého společenství mládeže. Třetí kapitola také obsahuje průzkum provedený mezi členy společenství mládeže, který nabízí pohled do reality v těchto společenstvích.

---

¹ PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého společenstva*. Bratislava: ZKSM, 2009. s. 89.

Cílem mé práce je nastínit, jaké možnosti setkávání mladí lidé v katolické Církvi mají, z čeho jejich potřeba setkávání se vychází a jaký má pro ně význam. Ve své práci jsem čerpala jak z Písma svatého a dokumentů Církve, tak z autorů, kteří se zabývají pastoračí mládeže a spiritualitou společenství.

1 PODNĚTY K SETKÁVÁNÍ MLÁDEŽE V KATOLICKÉ CÍRKVI

1.1 Východiska setkávání mládeže v katolické Církvi

Mladá generace stála vždy v centru pozornosti Církve, jak dokazuje velký počet výchovných a vzdělávacích zařízení pro děti a mládež v průběhu dějin. Církev tím následuje Ježíše Krista, který se rád setkával s dětmi, žehnal jim, či pomáhal bohatému mladíkovi při hledání cesty k věčnému životu, a také tím plní Kristovu výzvu hlásat radostnou zprávu o Boží lásce všem lidem.

Církevní práce s mládeží vychází z toho, že neexistuje žádný křesťanský život mimo společenství a že také zážitek společenství představuje jednu z možných cest, která vede lidi k objevení významu církve pro jejich život.² Člověk stvořený a ve křtu připojený ke společenství Trojice i společenství Církve nemůže žít bez společenství. Prapůvodní lidská i křesťanská identita je určena ke společenství a ke vztahům. Je tedy přirozeností mladých lidí, a nejen jich, že se chtějí sdružovat, nicméně samotné setkání či vytvoření skupiny mládeže nemůžeme považovat za cíl. Setkávání mládeže je spíše prostředkem cíli, jímž je pro každého křesťana k setkání s Kristem.

Období mládí má svá specifika, která při práci s touto věkovou skupinou nelze přehlížet. Jedná se o období přechodu z dětství do dospělosti a z psychologického hlediska je mládí fází hledání smyslu života, své identity, obdobím, kdy si člověk vytváří svůj vlastní životní styl a žebříček hodnot. Pro věřícího mladého člověka je to také období spojené s krizí víry, kdy víra přejatá nejčastěji od rodičů už nedostačuje a je potřeba ji přehodnotit, podpořit vlastní zkušeností a svobodně se pro ni rozhodnout.

Pro mladého člověka je stěžejní setkávání se se stejně smýšlejícími vrstevníky, kteří řeší podobné problémy a potýkají se s nejistou budoucností. Oslabují se rodičovské vlivy a sílí vlivy jiných referenčních skupin, kterých je členem. Také celospolečenské charakteristiky dnešní doby ovlivňují život mladých lidí. Za všechny jmenujme rostoucí individualizaci, velké možnosti výběru ve všech oblastech života. Tato skutečnost je ve své podstatě pozitivní, umožňuje člověku svobodné rozhodování, ale nedodává pevná kritéria, podle kterých by se jedinec mohl rozhodnout. Nedostatek společenských norem pak vede k zaměření se na

---

² KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha: Salesiánská provincie, 1999. s. 73.

dosažení okamžitého požitku, který nebude stát mnoho námahy. Proto se mnozí mladí lidé obávají začleňování se do skupin mládeže, tuší, že vytváření otevřených a trvalých vztahů je náročný a zodpovědný úkol. Na druhou stranu je zde zřejmá touha po takovýchto vztazích, v hloubi duše mladí lidé touží po vysokých hodnotách, ideálech, pro které je možno nasadit své síly.

Význam utváření malých skupin za účelem prohloubení duchovního života farnosti se začal projevovat po Druhém vatikánském koncilu a byl potvrzen apoštolskou exhortací Pavla VI. *Evangelii nuntiandi*.³ Touha po intenzivních mezilidských vztazích prožívaných v malém společenství je charakteristická nejen pro mládež, ale také pro velkou část aktivních křesťanů. Pro generaci mladých lidí však platí, že ve společenství s ostatními vrstevníky hledají nejen povzbuzení ve víře, ale také společné zážitky, pocit přijetí a domova. Formační vliv jakéhokoliv malého společenství pak závisí především na tom, do jaké míry v nich vládou opravdové vztahy, pocit sounáležitosti, propojení s místní farností, misijní zápal pro službu druhým a rodinná atmosféra otevřená i novým přicházejícím.⁴ Příslušnost k partě, skupině vrstevníků, jenž sdílí stejné hodnoty, je pro mladé lidi životně důležitá, jak ještě bude ukázáno. Mnozí nalézají díky prožívání křesťanských hodnot ve skupině svých vrstevníků také cestu do společenství církve.

Je potřeba odlišit křesťanské společenství od dobré party nebo zájmové skupiny. Je totiž místem, kde se prožívá úchvatná pravda toho, že Bůh přebývá mezi lidmi. Boží milost však předpokládá přirozenost, a proto nemůžeme pominout důležitost mezilidských vztahů, které se ve společenství vytvářejí a osobní přínos každého člena do celkové mozaiky. Křesťanské společenství by tedy mělo spojovat přirozenou i nadpřirozenou složku, je místem, kde člověka formují přátelské vztahy i Boží milost. Pokud bychom jeden prvek opomenuli, hrozilo by vytvoření karikatury křesťanského života.

1.2 Historie setkávání mládeže

Pastorační péče o mládež se dlouho chápala jako činnosti duchovních a jimi pověřených zástupců, které jsou určené pro mladé lidi a omezovala se spíše na oblast výchovy a katecheze ve školách nebo mládežnických organizacích. Druhý vatikánský koncil však přinesl změnu

---

³ Malé čili základní komunity budou místem hlásání evangelia, což přinese prospěch jednotlivým místním církvím, a budou i nadějí pro všeobecnou církev. Srov. Pavel VI. *Evangelii nuntiandi*, čl. 58.

⁴ PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého společenstva*. Bratislava: ZKSM, 2009, s. 87.

pohledu na pastorační práci jako takovou, i na pastorační práci mládeže. Dnes pastorační práci chápeme jako „mnohotvárnou činnost celého církevního společenství podnětovanou Duchem svatým směřující k uskutečnění Božího plánu spásy člověka“.⁵ V aplikaci na specifickou oblast pastorační práce mládeže pak do tohoto pojmu zahrnujeme „všechny aktivity, kterými se křesťané snaží podílet se na realizaci Božího záměru s mladými lidmi v jejich konkrétních životních podmínkách“.⁶ Podle Dekretu o apoštolátu laiků II. vatikánského koncilu ale mladí lidé nejsou jen objektem pastorační péče Církve, nýbrž jejím subjektem, mají apoštolsky působit mezi sebou.

Počátky setkávání mládeže v katolické církvi v českých zemích můžeme spatřovat na přelomu 19. a 20. století, kdy vzniklo mnoho katolických spolků, kupříkladu Sdružení katolické mládeže, jako reakce na činnost socialistických a liberálních mládežnických organizací. Největší katolickou organizací se stal tělovýchovný spolek Orel, který se zaměřoval na celistvou výchovu člověka – tělesnou i duchovní, na rozdíl od ostatních tělovýchovných spolků.⁷ Tak jako v jiných zemích, i v Československu vznikla Katolická akce, kterou založil Pius XI. s cílem organizovaného apoštolátu laiků. Jelikož však již u nás existovalo množství jiných kvalitních spolků, nebylo dostatek laiků pro vedení Katolické akce, která se tudíž nestala tak významnou, jak se očekávalo.

S nástupem komunismu v roce 1948 však byly veškeré spolky zakázány nebo zůstaly pod dohledem a ideologickým vlivem komunistické strany. Církevní život byl poškozován přímými zásahy státní moci a v zásadě se omezil na liturgická shromáždění a katecheze, obojí však pod dohledem státních úředníků. Jakákoliv sociální činnost Církve byla znemožněna, neveřejně se však rozvíjely některé nepovolené formy církevního života, jako formace nových členů církevních řádů nebo teologické vzdělávání a exercicie pro laiky. Církvi tedy byly odebrány tradiční možnosti, jak působit na mladé lidi, a to skrze církevní školy, internáty nebo různé spolky, ale setkávání malých skupin mládeže přetrvávalo a probíhalo neveřejně, mladí lidé se často scházeli spontánně v soukromých domech nebo na horách. Malé skupiny si vedli mladí lidé často sami, ale kněz, který měl odvalu a schopnost se jim věnovat, byl mezi nimi vždy vítán a mladí takovéto kněze vyhledávali.⁸ Významnou aktivitou během totality bylo pořádání tzv. chaloupek, u jejichž zrodu v roce 1974 stál mladý kněz, později salesián Karel Herbst. Jednalo se o prázdninové pobyty pro nepříliš početné skupiny kluků, které měly výchovně a katecheticky zaměřený program.

⁵ AMBROS, Pavel. *Pastorální teologie*. Olomouc: Burget, 2010. s. 9.

⁶ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorační práce mládeže*. Praha: Salesiánská provincie, 1999. s. 9.

⁷ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 48.

⁸ Tamtéž, s. 57.

Kaplánek⁹ uvádí, že v době totality se česká katolická církev naučila třem věcem, a to schopnosti pracovat individuálně v malých skupinkách, dále kladení důrazu na autenticitu svědectví a na jednotnost společenství. Pastorece probíhala především v rámci přehledných malých skupin, ve kterých se členové znali, ideálem se stalo starokřesťanské společenství.¹⁰ Přínosem bezesporu bylo prohloubení víry mnoha křesťanů, vzhledem k výrazné orientaci na skryté prvky církevního života, jako je modlitba a intenzivní duchovní život, které se považovaly za skutečný základ evangelia a bylo možno je rozvíjet i při pronásledování. Sociální činnost církve se však dostala na okraj zájmu věřících i duchovních.

1.3 Biblické impulzy

Bůh vložil už při stvoření do srdce člověka bytostnou touhu po vztazích s druhými lidmi. „*Není dobré, aby člověk byl sám.*“ (Gn 2, 18) Tyto touhy rostou i v moderním člověku žijícím v době individualismu; příslušnost ke společenství je životní nutností, protože pravými lidmi se stáváme ve společenství s druhými. Mnozí však nemají odvahu vstoupit do vztahů v užším společenství a cítí se lépe ukrytí v davu, protože společenství vystavuje člověka určitým nárokům. Vycházet ze sebe, umět se druhým darovat a zároveň je přijímat v jejich odlišnostech, je nedílnou součástí života ve společenství, pokud má setkávání hlubší cíl, než se jen rozptýlit a pobavit.

Modelem každého křesťanského společenství je Trojice. Bůh není samotářem, ale společenstvím osob, a každý člověk je jakožto Boží obraz povolán k vytváření meziosobních vztahů. Osoby Trojice nežijí jen pro sebe, ale tvoří společenství lásky rozdávající se bez hranic, proto i každé křesťanské společenství nesměruje samo k sobě, ale má podíl na misijním poslání církve.¹¹

Vzorem takového společenství může být společenství dvanácti apoštolů. Kristus svolává ty, které si sám vyvolil, k tomu, aby byli s ním, aby mu naslouchali a radovali se v jeho blízkosti. Toto společenství nevzniklo žádným oficiálním nařízením ani projektem, ale utvořilo se Ježíšovou láskou, která je plně lidská i plně božská zároveň. To tedy znamená, že se vyznačuje hlubokým pochopením člověka, ale současně je také náročná a pozvedá člověka na

---

⁹ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorece mládeže v České republice* [online]. [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <old.tf.jcu.cz/getfile/3b60789258953b55>.

¹⁰ Srov. Sk 4,32.

¹¹ PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého společenstva*. Bratislava: ZKSM, 2009. s. 84 – 86.

Boží rovinu.¹² Tak měli apoštolové růst ve vztahu k Otci, načichnout způsobem života Krista a stát se nejen aktivními v Církvi, ale také být jejími základními kameny.¹³ Kristův model malého společenství propojuje osobní přístup ke každému z nich, společné sdílení víry, dělení se o ni a postupné dorůstání v poznávání Boha. Tam, kde se nežije společenství s Bohem, tam chybí i základ a zdroj pro společenství lidí mezi sebou navzájem. A také naopak, pokud nežijeme společenství sami mezi sebou, ani společenství s Trojjediným nemůže být živé a opravdové.¹⁴

Každé společenství, které chce být křesťanské, musí skutečně žít v Kristu, v naslouchání Božímu slovu a jeho uvádění do života a v modlitbě, která má svůj střed v eucharistii. V takovém společenství platí Kristova slova, že „*kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich*“ (Mt 18, 20). Kristova přítomnost ve společenství je pak také zřejmá z naplňování přikázání lásky. „*Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.*“ (Jn 13, 34-35) Křesťanské společenství je tedy znamením přítomnosti Boha ve světě, je svědectvím světu o lásce, kterou má Bůh ke každému člověku a která se projevuje i skrze lásku křesťanů mezi sebou. Nerodí se v první řadě lidským úsilím, ale pozváním Boha do života každého člověka i celého společenství.

Charakteristiku malého církevního společenství můžeme nalézt ve Skutcích apoštolů:¹⁵ jedná se o společenství, které setrvává v apoštolském učení, tedy naslouchá hlasu Církve a je spojeno s její hierarchií, dále je tvořeno bratrským společenstvím založeným na lásce, vrcholem slavnosti a posilou je eucharistie a důležitá je také společná modlitba. První křesťané se vyznačovali také tím, že vytvářeli společenství majetku, což můžeme chápat nejen doslovně, ale uplatňovat i jako sdílení duchovního bohatství a konečně jejich život byl inspirací pro ostatní, následovníků Krista přibývalo, takže v tomto společenství byl také přítomný prvek evangelizace.

---

¹² BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 373.

¹³ Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. (Ef 2, 20)

¹⁴ ŠMIDRIAK Ondrej. *Pastorácia s dôrazom na společenstvo a evanjelizáciu*. Ružomberok: Verbum, 2012. s. 22.

¹⁵ Srov. Sk 2, 42-47.

1.4 Inspirace svatými

Evangelia ukazují Ježíše jako toho, kterému na dětech a mládeži velmi záleželo. Mnohokrát to nechápali ani jeho učedníci. Ježíš však dětem rád žehnal a dával je za vzor, protože právě těm, kteří se dokáží stát maličkými a závislými na dobrotě Otce, patří nebeské království.¹⁶

Mnozí křesťané se rozhodli následovat tuto Ježíšovu tvář, která se s láskou obrací k dětem a mladým, a nasadili své životy pro spásu mládeže. Uvádějí tak do života slovo: „*Kdo přijme jediné takové dítě ve jménu mém, přijímá mne.*“ (Mt 18, 5) Jejich služba mladým lidem vycházela z velké lásky k člověku a ke Kristu. Důležitým byl také příklad jejich vlastního života, radikalita, s níž následovali Krista, důvěra v Boží prozřetelnost a vůně ctností, které přitahovaly mnoho mladých i řadu následovníků. Zastavili bychom se nyní u dvou osobností, které ovlivnily práci s mládeží v posledních dvou staletích. Život a způsob práce prvního z nich, sv. Jana Boska, může být inspirativní pro ty, kteří se podílejí na setkávání mládeže v malých skupinách a pro vzdělávací zařízení, druhá osobnost, sv. Jan Pavel II., pak nabízí podněty pro setkávání velkých skupin mládeže.

1.4.1. Svatý Jan Bosko

Italský kněz Giovanni Bosco, kterého generace oslovují Don Bosko, se narodil v malé severoitalské osadě Becchi nedaleko Turína v roce 1815. Když byli Janovi dva roky, zemřel mu otec a o jeho výchovu i vztah k Bohu se starala jeho maminka Markéta Occhionová. Přestože vyrůstal bez otce, stal se otcem a učitelem mnoha mladých chlapců z nejchudších vrstev. Od dětství v sobě měl touhu přivádět mladé lidi k Bohu, a když se v roce 1841 stal v Turíně knězem, zaměřil svůj život ke spáse mladých. Začal kolem sebe shromažďovat chlapce, kteří přicházeli do Turína za prací a žili v hmotné i duchovní nouzi. Zpočátku se s chlapci setkával o nedělích, slavil s nimi bohoslužbu, vzdělával je v základních disciplínách a byl také čas pro zábavu a hry. Tato setkávání nazýval oratoří¹⁷ a po několikaletém hledání a stěhování našel pro oratoř místo v turínském údolí Valdocco. Těžká situace chudých učňů ho přivedla k tomu, že jim začal poskytovat také ubytování, stravu a soustavné vzdělávání, založil pro ně učňovskou školu a usiloval i o zlepšení jejich sociální situace. Slovo oratoř

---

¹⁶ Srov. Mt 19, 13-15, Mt 18, 3.

¹⁷ Název „oratoř“ používal již v 16. století sv. Filip Neri pro místo, kam měli přístup lidé všech stavů a byl zde prostor pro modlitbu, vyučování katechismu i pro zábavu. Don Bosko nebyl ve své době jediný, který se snažil po vzoru Filipa Neriho vytvářet takovéto oratoře.

tehdy dostalo 4 rozměry, které jsou stěžejní v salesiánské práci do dnešních dnů: oratoř se stává domovem, školou, hřištěm a farností.

Don Bosko si vytvářel své spolupracovníky zejména z řad těch, kteří prošli jeho výchovou. Nejprve se stali jeho pomocníky, v roce 1859 s nimi oficiálně zakládá Společnost svatého Františka Saleského. Dnes tato kongregace nese název Salesiáni Dona Boska (SDB) a je rozšířená do 130 zemí ve světě.

Způsob práce Dona Boska s mládeží dnes označujeme jako preventivní systém. Don Bosko však nevytvářel žádnou novou pastorační koncepci, vycházel z aktuálních potřeb a směřoval svou činností k cíli, kterým byla spása konkrétních mladých lidí. V preventivním výchovném systému je už podle názvu důležitá prevence, tedy předcházení zlu, dnes bychom to mohli chápat také jako předcházení sociálně patologickým jevům. Don Bosko byl přesvědčen, že v každém člověku je dobré jádro, které je potřeba rozvíjet a pomoci tak mladému člověku, aby vyrostl v harmonickou, všestranně rozvinutou osobnost. Dělo se tak v rodinné atmosféře, ve které ovšem nechyběla aktivní bdělá přítomnost toho, který se snaží vychovávat a v jehož přítomnosti se snižuje riziko negativních jevů. Don Bosko zdůrazňoval princip asistence, při které se vychovatel účastní činnosti vychovávaných a současně pozoruje procesy, které ve skupině probíhají. Nejedná se však pouze o dozor, spíše o výchovnou přítomnost, která umožňuje osobní vztah. Vychovatel v salesiánském stylu má být u mladých, s mladými a pro mladé.¹⁸

Tento prvek salesiánské asistence, která klade důraz na vytváření osobních vztahů mezi vychovateli a vychovávanými, může být velmi inspirativní pro všechny, kteří se setkávají s mládeží na různých úrovních. Aby se působení mezi nimi stalo účinným, je důležité mít zájem o to, čím mladí lidé žijí, jaké jsou jejich potřeby. Pokud má vychovatel rád ty, kteří jsou mu svěřeni a vytváří vztahy založené na důvěře, pak na ně působí daleko silněji, než kdyby svých záměrů chtěl dosahovat jen příkazy a zákazy.

1.4.2 Svatý Jan Pavel II.

Významnou osobností na poli světové Církve 20. století se stal papež Jan Pavel II., vlastním jménem Karol Wojtyła. Během svého pontifikátu, trvajících 26 let (1978–2005), přispěl novými pohledy do mnoha oblastí života Církve, v tuto chvíli se však vzhledem k tématu práce zaměříme na jeho postoj k mládeži.

---

¹⁸ KAPLÁNEK, Michal. *Výchova v salesiánském duchu*. Praha: Portál, 2012. s. 19–36.

Hlavním objektem celoživotního zájmu tohoto papeže byl člověk, což se významně projevovalo také v dialogu s mládeží. Měl k mladým lidem blízko od prvních kněžských let a tuto vlastnost si uchoval i jako profesor, biskup a papež. Měl velký dar a citlivost pro mladé lidi a považoval je za velkou naději Církve.¹⁹ Přijímal je s otevřeností a skutečným zájmem o otázky, se kterými přicházeli, a zároveň trpělivě a odvážně hlásal ryzí evangelium, což způsobovalo, že mu mladí lidé důvěřovali a spatřovali v něm duchovního otce. Jan Pavel II. často mladé lidi vyzýval, aby měli odvahu jít za velkými ideály, kterých je mládí plné, a nespokojovali se s ničím menším, než s radikalitou evangelia.

Pro Jana Pavla II. byli mladí lidé jednou z priorit jeho pastýřské služby, nesetkával se s nimi ojedinele, nýbrž systematicky a stál u založení Světových dnů mládeže (SDM). Poprvé papež pozval mladé lidi do Říma na Květnou neděli 15. 4. 1984, kde se k překvapení mnohých sešlo 300 000 mladých poutníků. Svět byl udiven, že mladí lidé jsou Církvi osloveni a naslouchají papežovi. Rok 1985 vyhlásila OSN rokem mládeže, což byl také jeden z impulzů k započetí tradice SDM. Papež vybízel biskupy, aby se na Květnou neděli²⁰ scházeli s mladými své diecéze, a tak prožívali diecézní oslavy SDM. První oficiální Světový den mládeže se tedy konal v jednotlivých diecézích na Květnou neděli roku 1986 a o rok později, v dubnu 1987 se papež vydal do Buenos Aires za mladými, kteří nemohli na SDM přijet do Říma. Dal tak najevo, že je třeba jít za nimi a jednou za dva či tři roky zval mládež na oslavu SDM do různých měst světa.²¹ Viděl v tom dlouhodobý výchovný proces, proto začal mladým lidem posílat každoročně krátké listy, ve kterých se snažil motivovat všechny vychovatele k tomu, aby mladé lidi na SDM připravovali a opět po návratu domů využívali duchovního bohatství, které setkání přineslo.

Základním cílem setkání mladých lidí na SDM je osobní i společné setkání s Kristem, který jediný může naplnit touhy a život mladých lidí. Jan Pavel II. často zdůrazňoval a vybízel mladé, aby se nebáli a postavili svůj život na Kristu jako na skále. Neopomíjel zvat do hlubokého osobního vztahu s Ježíšem a hlásal evangelium nejen srozumitelně, ale také citlivě k reálné situaci mladých. Tyto zásady jsou aktuální také i dnes.²²

---

¹⁹ Již v den své inaugurace na místo Petrova nástupce se Jan Pavel II. obrátil k mladým lidem slovy: „Vy jste naděje církve a světa. Vy jste moje naděje.“

²⁰ Od dob Pavla VI. bylo v Římě zvykem, že se na obřady Květné neděle scházeli zejména mladí lidé. Jan Pavel II. v tom viděl především pokračování biblických událostí, mladí lidé různých jazyků a ras tvoří zástup, který chce doprovázet Krista a radostně volá: „Hosana na výsostech!“

²¹ BALÍK, Jan. *Jan Pavel II. v dialogu s mladými*. Praha: Paulínky, 2010. s. 73-80.

²² Nejvýznamnější momenty z promluv a textů Jana Pavla II. k mládeži jsou uvedeny v kapitole 2.3.

2 TEOLOGICKÝ ROZMĚR

2.1 Otázka duchovního života

Církev, a potažmo také každé společenství věřících v Církvi, jsou obrazem vnitřního společenství božských osob v Trojici. Jejich nejnvnitřnější život tvoří láska, Bůh je přímo mírou lásky, je Láska sama a má zájem na tom, aby ji sdílel s člověkem.²³ Tuto lásku nám zjevil Boží Syn a díky daru Ducha svatého mohou lidé v každé době vytvářet společenství lásky s Bohem i s ostatními bratřími a sestrami v Církvi. Jednotlivá společenství a vztahy členů mezi sebou mají svůj původ v životě Trojice.

Při duchovním dozrání člověka je důležité formovat jeho vztah k Bohu, který ho nezištně a bezpodmínečně miluje. Tato zkušenost Boží lásky má konkrétní důsledky ve vztahu k bližním, zejména k těm, kteří s ním tvoří společenství Církve. Život v Církvi by měl být udáván slovy samotného Krista: „*Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.*“ (Jn 13, 34-35) Láska k bližnímu zakořeněná a propojená s láskou k Bohu je tedy úlohou každého křesťana jako jednotlivce i každého církevního společenství od malé skupiny, přes farní společenství až po univerzální Církev.

Vztahy prožívané v lásce v Církvi či partikulárním společenství v ní se stávají prostředkem ke spirituálnímu dozrání člověka. Dokonce můžeme říct, že křesťanské společenství je jediný způsob, jak být úplným křesťanem. Pokud chce člověk duchovně růst a ne prožívat svůj duchovní život v jakési setrvačnosti, nemá jinou možnost, než se stát živou součástí konkrétního církevního společenství. Je velkým požehnáním, má-li člověk s kým sdílet svou víru i Boží působení ve svém životě.

Bůh nechce spasit člověka jako jednotlivce, ale spojuje nás v jedno tělo, v jedno společenství. Každý člověk je spolupracovníkem Božím v díle spásy a jsme tak navzájem na sobě závislí. Být začleněni do tajemství vykoupění tedy sebou přináší také potřebu prožívat tajemství společenství. Přitom je potřeba mít stále na paměti, že se nejedná o společenství čistě lidské, nerodí se pouze z našeho úsilí, ale sám Kristus je povolává k životu.

Základním úkolem každého církevního společenství je znovuzrození univerzálního povolání každého křesťana – svatost. V růstu ke svatosti nejde v první řadě o osvojování si vnějších

---

²³ Srov. 1J 4, 16.

pravidel chování, ale o zasažení Kristem, uvádění do praxe jeho způsob života v lásce k Bohu, o kterém nám přišel říct, i k bližním. Není však možné následovat Kristův život v celé jeho plnosti, pro každého člověka je připraven určitý aspekt, který má nechat ve svém životě zazářit, proto je také mnoho cest a způsobů jak lze ke svatosti dojít. Svatý František Saleský, velký učitel duchovního života, hovořil o tom, že lidé rozdílných životních stavů mají odlišné projevy zbožnosti. Žít s Bohem je možné každému člověku, ale konkrétní způsob u řeholníka v klášteře bude jiný, než u otce v rodině. Tak také každý člověk je povolán ke svatosti, ale podle specifických darů a povolání každého jedince dojde ke svatosti každý jinou cestou. Při pohledu na rozdílnost spiritualit, velikostí společenství i způsobů setkávání můžeme v této různosti spatřovat krásu a bohatství Církve a také působení Ducha svatého, jehož vanutí nelze naplánovat, zastavit ani uchopit, protože Duch vane, kam chce.²⁴

Aby se však různost nestala prvkem, který rozděluje společenství mezi sebou i jednotlivé osoby v každém z nich, je potřeba vytvářet jednotu na základě našeho sjednocení s Kristem. Církev chápána jako Kristovo tajemné tělo má sice rozličné údy, ale ve spojení s Kristem nejsou tyto údy vzájemnými konkurenty, nýbrž se doplňují a potřebují navzájem. Toto vědomí však lze prožívat jen v lásce. Jedině láska může ve společenství Církve vést k jednotě a zároveň přát různosti. Bez lásky by rozdílnost a také nedokonalost členů Církve nebyla zvládnutelná. Být svatými tedy také znamená svědčit světu, že láska je tou cestou, která tvoří jednotu a přitom neruší různost.

Život z víry, který se ve společenství zrodí, by měl být na základě účasti každého křesťana na misijním poslání Církve předáván dál. Je znakem živých organismů, že jejich zralost znamená schopnost darovat život. To se však nesmí dít samoúčelně. Při pastoračním plánování je nutné zaměřit se na Krista, který je podstatou posvěcování jako celoživotního úkolu každého křesťana. Následování a připodobňování se Jemu je mnohem produktivnější, než jakákoliv jiná aktivita. Život ve společenství, který je inspirovaný láskou Krista, je svědectvím pro celý svět a přitahuje ty, kteří stojí mimo církevní společenství. Mnoho křesťanů potvrzuje, že díky malému církevnímu společenství objevili Boha nebo se k němu vrátili, či oživilí svou víru.²⁵

Chce-li společenství usilovat o svatost, pak je potřeba, aby si jednotliví členové pomáhali v hledání Boha. Prohloubení osobního vztahu k Bohu napomáhá k prohloubení vztahů mezi lidmi. Právě Boží přítomnost mezi nimi může způsobit, že prožívané vztahy povedou k větší

---

²⁴ Srov. Jan 3,8.

²⁵ ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008. s. 65.

lidské i duchovní zralosti. Dokonalé lidské společenství na zemi však není zcela možné, žije spíše v eschatologickém očekávání dokonalého sjednocení v lásce s Bohem i s lidmi mezi sebou navzájem, ke kterému nás Bůh dovede na konci časů.

Život ve společenství, kterým můžeme myslet celou Církev i jednotlivá malá společenství, tedy přispívá velkou měrou k prohloubení duchovního života každého jednotlivce, protože se tím učí žít vztahy v lásce, projevované zcela konkrétními způsoby. Zároveň ale také plnohodnotný život ve společenství předpokládá určitý základ duchovního života, protože abychom z darů společenství mohli čerpat duchovní dobra, je potřeba do něj také přispívat svým dílem.

2.2 Osoba animátora a jeho formace

Důležitou úlohu při správném orientování malého společenství má animátor. Podle Balíka²⁶ je osoba, která doprovází mladé lidi, dokonce klíčovým bodem celé pastorační mládeže, protože bez člověka, který je schopný plnit roli doprovázejícího, nemůžeme ze strany Církve mluvit o formaci a doprovázení mladého člověka.

Latinské „anima“ překládáme jako duše, animátor je tedy ten, kdo vnáší duši, oživuje, dává do pohybu a povzbuzuje ostatní. Je také průvodcem, který doprovází členy společenství na cestě k Bohu, k sobě navzájem i k lidem stojícím mimo společenství. Animátorství je v první řadě službou bližním, konkrétním způsobem, jak jim lze projevit lásku. Animátor je člověk, který má mladé lidi rád, důvěřuje jim, je vnímavý pro jejich vnitřní i vnější zápasy. Zdrojem jeho lásky k mladým je láska ke Kristu. Způsob této výchovné práce je založen na osobních vztazích, na upřímném zájmu o život druhého člověka.

Svým způsobem je animátor také zodpovědný za duchovní růst svěřených členů, má ukazovat cestu do Božího království tak, jak nám ji předkládá Boží slovo a tradice Církve. Nemůže tedy navazovat druhé na sebe, ale i skrze svou osobní modlitbu a životní příklad je přiblížit více k Bohu. Ve srovnání ostatními by měl být v životě o jeden krok napřed a může se jednat o vrstevníka, staršího mladého člověka nebo dospělého – laika, kněze nebo zasvěcenou osobu. Byť je potřeba, aby animátor měl ve skupině přirozenou autoritu, není zde od toho, aby panoval, ale aby sloužil po vzoru Ježíše, s jeho myslí a srdcem.

---

²⁶ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 305.

Jedná se o zodpovědnou službu, která potřebuje pravidelnou a poctivou přípravu. Kromě toho se zejména začínajícím animátorům nabízí možnost formace, počáteční přípravy. V katolické Církvi v České republice existují animátorské kurzy pro mladé lidi, kteří mají zájem zapojit se ve svých farnostech a diecézích nebo chtějí spolupracovat s určitým hnutím či řeholní společností.

Jednou možností jsou animátorské kurzy, které nabízejí Diecézní centra pro mládež. Kurzy bývají dvouleté nebo tříleté. Setkávání probíhají zpravidla o víkendech několikrát do roka, některé diecéze také vyžadují po animátorech v přípravě zkušenost na letním táboru pro děti nebo pětidenní soustředění o prázdninách. V různých diecézích se náplň těchto kurzů mírně liší, ale souhrnně můžeme říct, že se klade důraz na celistvou formaci mladého člověka a staví na formaci ve víře. Nejde tedy jen o předávání informací nebo o nacvičení pedagogických dovedností. Je zde velmi podstatné doprovodit mladého člověka, začínajícího animátora, k setkání s Kristem, který svou milostí proměňuje, což klade velké nároky na toho, kdo animátory doprovází. Z témat, do kterých animátoři jsou uvedeni, můžeme jmenovat např. prohloubení katechetických znalostí, sebepoznávání a sebepřijetí, osvojování pedagogických, komunikačních a organizačních dovedností, evangelizace.

Základním předpokladem formace animátorů je vytvoření společenství mladých lidí, kteří se kurzu účastní, a v této atmosféře pak prožívat jednotlivá setkání. Slavení liturgie, společná modlitba, sdílení života a osobní zájem o každého ze strany těch, kdo formační setkání vedou, umožňuje budoucím animátorům do určité míry prožít modelový příklad malého společenství a odpozorovat, co je pro život společenství důležité.

Kromě diecézních center nabízí formaci animátorů také i jiné subjekty. Salesiáni formují animátory jednak na celostátní úrovni v Salesiánské škole animátorů, nebo organizují setkávání na místní úrovni, která jsou určena pro animátory z konkrétního salesiánského střediska nebo z jednoho města. S formací animátorů se můžeme setkat také u skautských oddílů vedených v křesťanském duchu, u občanských sdružení, která pořádají akce pro děti mladší patnácti let, nebo u některých hnutí, většinou se však nejedná o systematický program, ale spíše o příležitostnou aktivitu.²⁷

Tyto kurzy jsou jistě velkou pomocí začínajícím animátorům, kromě toho je ale důležité, aby animátor pracoval na svém lidském i duchovním růstu dlouhodobě, nejen během setkání na

---

²⁷ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 329.

kurzu. Když si Ježíš vyvolil dvanáct mužů, aby se z nich stali apoštolové, formoval je tím, že jednoduše byli s Ním. Být v blízkosti Ježíše a učit se od něj je tou nejlepší animátorskou školou, cestou, která je aktuální i v dnešních dnech.

V praxi se většinou setkáváme s animátory, kteří zdaleka nenaplnují všechna stanovená kritéria. Pokud bychom čekali, až bude mladý člověk plně na službu animátora připraven nebo až se objeví animátor ideální, pravděpodobně bychom se nikdy nedočkali. Je třeba počítat s tím, že proces zrání člověka je celoživotní a že i samotné převzetí služby animátora posune mladého člověka dál na jeho životní cestě. Důležité je, aby měl touhu na sobě stále pracovat, a za tímto účelem formulujeme ideály, kterých by měl dosáhnout. Nechápeme je však jako výchozí body, ale jako značky na cestě růstu, cíle, ke kterým animátor směřuje za podpory Církve.

Balík²⁸ uvádí 7 oblastí pro cestu růstu animátora společenství mládeže. V první řadě se jedná o člověka, který žije z víry, prožívá vztah s Kristem a je člověkem modlitby. Ví, že výsledek jeho služby závisí více na Boží milosti, než na jeho aktivitě, proto se snaží s touto milostí spolupracovat a žije ze svátostí. Svým nadšením pro Krista také dokáže nakazit ostatní. Druhou oblastí je osobní lidské dozrávání, animátor chápe důležitost vlastního růstu a využívá příležitostí i nabídek ke své formaci a také k načerpání pro sebe. To může nalézat např. ve společenství animátorů. Ani animátor nemůže být sám a jednat na vlastní pěst. Proto je důležité, aby chápal, že je součástí Církve, která ho k této službě povolává a sám žil ve společenství Církve, tedy se svou diecézí a svou farností, aby se „jeho“ společenství neizolovalo. Dále je animátor přítelem mladých lidí, má na ně čas a zajímá se o ně, dokáže naslouchat a vytváří prostředí, ve kterém se mladí lidé budou cítit přijati. Záleží mu na celém společenství i na každém jeho členu. Za páté se animátor stará o přípravu programu setkání a zapojuje jednotlivé členy, podporuje jejich aktivitu s vědomím, že společenství je záležitostí všech. Animátor je také tím, který napomáhá sjednocení členů nejen mezi sebou, ale též s celou Církví, je spojovacím článkem mezi společenstvím a místní církví. Je mluvčím své skupiny navenek a dokáže spolupracovat na nejširších úrovních. Aby nebyla práce se společenstvím chaotická, je také úkolem animátora, aby dokázal plánovat a systematicky promýšlet, jakým směrem se bude společenství ubírat. Je tedy člověkem, který směřuje do budoucnosti s nadějí, a také si uvědomuje, že není nenahraditelný, proto si připravuje své pomocníky a nástupce.

---

²⁸ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 311–324.

Snad každý animátor by chtěl ve všech těchto oblastech být schopným a kvalifikovaným, ale je dobré si mít na paměti, že taková ideální osoba odvalu spíše bere, než dodává, protože pokud se s ní ostatní porovnají, uvědomí si mnohem více své vlastní hranice a limity. Na druhou stranu v tom všem má animátor druhým napomáhat růst a nemůže předávat něco, čím sám nežije.

2.3 Impulzy z dokumentů církve a řeči posledních papežů

Na významné místo, které v Církvi mládež zaujímá a rovněž na důležitost setkávání se věřících mezi sebou, poukázaly některé dokumenty II. vatikánského koncilu. Mládež je v Dekretu O křesťanské výchově nazývaná „nadějí církve“, proto také výchova mládeže patří mezi závažné povinnosti Církve a tuto povinnost zdůraznil koncil zejména u kněží a biskupů.²⁹ Koncil přinesl zásadní obrat v pohledu na pastorační mládež, byť tento pojem ještě neuznává. Pohlíží na mládež jako na aktivní činitele, nikoliv na pasivní objekty výchovného působení dospělých, jak vyplývá ze 12. článku Dekretu o apoštolátu laiků: „*Mladí lidé představují v dnešní společnosti neobyčejně významnou sílu... Zvýšený význam mladých lidí ve společnosti od nich vyžaduje úměrně zvýšenou apoštolickou činnost... Mladí lidé se musí stát prvními a bezprostředními apoštolami mladých tím, že budou apoštolicky působit mezi sebou...*“³⁰

V závěrečném poselství mládeži z 8. prosince 1965 zaznělo: „*Církev se na vás dívá s důvěrou a láskou. Buď společnost zítřka zachráníte, nebo spolu s ní zahynete. Bojujte proti každému egoismu, v Církvi naleznete Krista.*“

Druhý vatikánský koncil také jasně zdůraznil, že existuje zcela zásadní společenství mezi lidmi a Bohem a z něj odvozuje prožívání společenství mezi lidmi. „*Bůh si však nepřál posvětit a spasit lidi jednotlivě, s vyloučením jakéhokoli vzájemného vztahu, nýbrž chtěl z nich vytvořit lid.*“³¹

Koncil pohlíží na celou církev jako na „*společenství víry, naděje a lásky zde na zemi*“³² a oceňuje také důležitost vzájemných vztahů mezi lidmi v partikulárních společenstvích. Říká, že k bratrským vztahům mezi lidmi nedochází díky pokroku a rozvoji vědy a kultury, ale

²⁹ *Dokumenty II. vatikánského koncilu. Dekret o křesťanské výchově.* Praha: Zvon, 1995.

³⁰ *Dokumenty II. vatikánského koncilu. Dekret o apoštolátu laiků.* Praha: Zvon, 1995.

³¹ *Dokumenty II. vatikánského koncilu. Lumen Gentium, 9. kap.* Praha: Zvon, 1995.

³² *Dokumenty II. vatikánského koncilu. Lumen Gentium, 8. kap.* Praha: Zvon, 1995.

hlouběji ve společenství osob, které vyžaduje vzájemnou úctu k jejich plné duchovní důstojnosti. K rozvíjení společenství mezi lidmi významným způsobem přispívá křesťanské zjevení, které zároveň přivádí k hlubšímu pochopení zákonů společenského života, které byly Stvořitelem vepsány do přirozenosti člověka.³³

Papežové posledních desetiletí přispěli výraznou měrou k tomu, aby myšlenky koncilu byly uvedeny v život a aby se laici aktivně podíleli na životě Církve, čímž se také dává prostor pro aktivní zapojení mladých lidí. Snad žádný papež v historii neproslul svým zájmem o mladé lidi s takovou vehemencí, jako Jan Pavel II. Tento jeho zájem můžeme pozorovat nejen během jeho setkávání a navazování dialogu s mladými, ale také v jeho apoštolských listech.

V listu *Christifideles laici* O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě z roku 1988 navazuje na myšlenky koncilu, když povzbuzuje mladé lidi, aby se stali aktivními subjekty, činiteli evangelizace. A také nepochybuje o tom, že „*Církev má mnoho co říct mladým lidem a mladí lidé mají mnoho co říci církvi.*“³⁴ Mladí lidé a Církev se tak mohou vzájemně obohacovat. V tomto listu se také zabývá prožíváním společenství mezi křesťany, které vyplývá ze společenství křesťanů s Kristem a také úlohou malých společenství ve farnosti, které ve farnostech „*mohou poskytnout významnou pomoc při výchově a vzdělávání laiků a mohou též působit na vznik bezprostředního a pronikavějšího vědomí a prožitku společenství a poslání církve*“.³⁵

Nejtěžším a zároveň nejhlubším textem, který Jan Pavel II. mládeži napsal, je Apoštolský list mladým celého světa z roku 1985, tedy z doby, kdy se začínají psát dějiny Světových dnů mládeže.³⁶ Tento list přináší pohled plný naděje v mladé lidi. Papež věří, že jim Bůh do srdce vložil touhu po velkých věcech, po pravdě a po lásce. Vidí mládí jako dobu zvláštního bohatství, kdy se utváří základní životní nasměrování. Předkládá jednotlivá povolání, s velkou úctou hovoří o manželství. Jan Pavel II. povzbuzuje mladé lidi, aby se nespokojili s ničím menším, než s celou radikalitou evangelia, nebojí se být náročný, tak jako Ježíš, který se nebál vyslovovat vysoké požadavky. Hledání smyslu života, svého povolání a důraz na setkávání se s Ježíšem, který dává odpovědi na všechny lidské otázky, jsou témata, která se opakují také v dalších papežových poselstvích mládeži.

---

³³ Srov. *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Gaudium et Spes. Praha: Zvon, 1995.

³⁴ Jan Pavel II. *Christifideles laici*. Praha: Zvon, 1990, čl. 46.

³⁵ Jan Pavel II. *Christifideles laici*. Praha: Zvon, 1990, čl. 61.

³⁶ *Kristus vás miluje – Jan Pavel II. mládeži*. Praha: Paulínky, 2011. s. 33nn.

Důraz na důležitost společenství v Církvi klade Jan Pavel II. i ve svém listu *Novo millennio ineunte*³⁷, kde nastiňuje pastorační úkoly pro Církev na počátku nového tisíciletí. Spiritualitu pro současnou dobu nazývá spiritualitou společenství a vybízí, abychom učinili Církev domovem a školou společenství.

Nástupce Jana Pavla II., Benedikt XVI., navázal na tradici Světových dnů mládeže i na pravidelná poselství mládeži, celkem jich zaslal osm. Také mnoho z jeho myšlenek bychom mohli najít i u jeho předchůdce. Oba si totiž byli vědomi základních životních úkolů, které mladý člověk v dospívání má, a ukazují, že jen ve vztahu s Bohem je možné objevit život jako dar a úkol, a tak se plně realizovat: „*Kristus nebere nic z toho, co v sobě nesete krásného a velkého, naopak, všechno to dovádí k dokonalosti pro slávu Boží, pro štěstí člověka a pro spásu světa.*“³⁸ Poukázal také na důležitost společenství založených na víře, během XX. světového dne mládeže v Kolíně nad Rýnem povzbudil mladé, aby hledali společenství víry, které společně pokračuje na velké pouti.

Benedikt do promluv k mládeži také samozřejmě vkládal svou originalitu, zdůrazňoval mj. nutnost prožívání víry uprostřed Církve, abychom si nekonstruovali nějakého soukromého Boha, ale klaněli se Ježíši tak, jak nám ho ukazuje Písmo a Tradice. Poukázal také na důležitost hledání pravdy a rozumového prožívání víry, když řekl, že „*pravda je objevení Jediného, který nás nikdy nezradí, Jediného, kterému můžeme vždycky důvěřovat.*“³⁹ „*Abychom našli lásku ke Kristu, abychom jej skutečně našli jako průvodce svého života, musíme jej především poznat.*“⁴⁰

Současný papež František také pokračuje v rozvíjení vztahu s mladými, hned v prvním roce svého pontifikátu se setkal s mladými na Světovém dnu mládeže v Riu de Janeiro. Z jeho slov opět můžeme vnímat zacílení na Krista, ve kterém každý může najít odpověď na své nejvyšší touhy. Povzbuzuje mladé, aby svou důvěru vložili do Krista a neměli strach s Ním riskovat život, protože je nečeká zklamání.⁴¹

V zatím posledním poselství ke Světovému dni mládeže 2015 opět zaznívá pravda o Bohu, který na sebe bere lidskou tvář a doprovází člověka na jeho životní cestě. „*V Kristu, drazí*

---

³⁷ Jan Pavel II. *Novo millennio ineunte*. Praha: Česká biskupská konference, 2001.

³⁸ Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I. XX. světový den mládeže, Kolín nad Rýnem, promluva 18. 8. 2005*. Praha: Paulínky, 2013.

³⁹ Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I. Setkání s mladými lidmi v New Yorku, 20. 4. 2008*. Praha: Paulínky, 2013.

⁴⁰ Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I. Setkání s mládeží v Janově, 18. 5. 2008*. Praha: Paulínky, 2013.

⁴¹ Ze slov papeže Františka na Světovém dnu mládeže v Rio de Janeiro, 2013.

*mladí, se tedy nachází plné dovršení vašich snů o dobru a štěstí. Pouze On může uspokojit vaše očekávání, jež jsou mnohokrát klamány falešnými přísliby světa.*⁴² Pánovo pozvání k životu s Ním se týká každého člověka, nejen mladých lidí, jak František připomenul ve své exhortaci: „*Nikdo nemá sebemenší důvod myslet si, že se ho toto pozvání netýká.*“⁴³ Toto postavení svého života na Kristu je patrné v řečech všech posledních tří papežů a je velmi aktuálním impulzem pro rozvíjení života společenství, aby se skutečně stávalo plně křesťanským společenstvím.

---

⁴² Papež František. *Poselství ke Světovému dni mládeže 2015.*

⁴³ Papež František. *Evangelii gaudium*, 3. kap. Praha: Paulínky, 2014.

3 PŘÍLEŽITOSTI K SETKÁVÁNÍ V DNEŠNÍCH DNECH

3.1 Předpoklady a nesnáze setkávání

Již bylo ukázáno, že v každém člověku je ukrytá bytostná touha po vztazích s druhými lidmi. Pro rozvoj a naplnění svého bytí potřebuje lásku a vztahy. Tuto touhu a otevřenost k mezilidským vztahům vložil do srdce člověka Bůh, který sám je společenstvím lásky v Trojici a stvořil člověka ke svému obrazu. Člověk se proto plně stává člověkem v společenství s druhými – s Bohem i s lidmi. Je životní nezbytností, aby člověk žil v mezilidských vztazích, už od narození je členem několika skupin, které na něj mají větší či menší vliv. Na prvním místě je to rodina, která učí příslušnosti k určité skupině a vztahům mezi jejími členy, začíná v ní sociální zrání jedince. Později se člověk stává členem mnoha dalších skupin, školní třídy, zájmového kroužku, pracovního kolektivu apod. Úkolem skupiny je poskytnout svému členovi určité životní zázemí a napomocť k vytvoření a utvrzení identity osoby.

Setkávání se ve skupině však není totéž, co společenství. Skupina je spíše zaměřená na úkol a společnou činnost, ve společenství se oproti tomu kladou do popředí vzájemné vztahy. Proto ve společenství dochází ve větší míře k formaci jeho členů, než ve skupině. Pro přechod od skupiny ke společenství je potřeba prohloubit tři faktory. Prvním faktorem je vědomí členů, že má smysl být spolu a chtějí přejít z anonymity ke vzájemným vztahům. Druhý faktor můžeme nazvat pocitem příslušnosti – jedinec je ochotný zříct se svých plánů a představ a přijmout pravidla a hodnotový systém společenství. Poslední faktor se nazývá interakce, výměny mezi členy společenství, čímž dochází k vzájemnému ovlivňování myšlenek, pocitů a reakcí. Přetvoření skupiny ve společenství je dlouhodobým procesem, přičemž samotné vytvoření společenství není nejvyšším cílem, ale prostředkem k integrálnímu dozrávání jeho členů. Lidská osoba je vždy základem i cílem všech společenských institucí.⁴⁴

Společenství tedy není součet lidí, kteří se rozhodnou být spolu, ale je tvořeno vztahy, které se vytvářejí mezi jedinci. Pokud je komunikace intenzivní a účinná, pak má společenství svou skutečnou soudržnost. Kromě toho patří mezi rysy společenství určení norem, které ač

---

⁴⁴ ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008. s. 25–33.

nepsané, jsou důležité pro přežití společenství, dále existence společných cílů, bez kterých se společenství štěpí a srozumitelná vnitřní struktura, která určuje role jednotlivců.⁴⁵

Setkávání s ostatními ve společenství tedy vystavuje člověka úzkým kontaktům s druhými lidmi. To je na jednu stranu velikým obdarováním, na druhou stranu ovšem přináší úskalí – lidé se lépe cítí ukrytí v davu, v bezpečí anonymity. Mnozí možná touží po úzkém společenství, ale nemají odvalu do něj vstoupit, protože by to od nich vyžadovalo vystoupit ze sebe a odložit své masky, což je nárok, který přichází ještě před samotným vznikem společenství.

Pokud společenství dlouhodobě zažívá bezkonfliktní období, pak to může být signálem, že se konfliktům jednoduše vyhýbá, jedná se tedy spíše o pseudospolečenství.⁴⁶ V něm se členové snaží minimalizovat nebo ignorovat individuální rozdíly, hovoří všeobecně a předstírají bezproblémovost. Pro vytvoření pravého společenství je však potřeba projít přes další etapu, kdy se individuální rozdíly dostávají navenek a nastává boj o to, čí norma převládne. Je potřeba, aby rozdíly mezi jedinci nebyly zakrývány, ale zároveň aby se odstranily bariéry komunikace, což je nejkritičtější etapou při vývoji společenství. Společným úsilím všech však tato etapa může vyústit v hlubokou otevřenost mezi členy, v etapu naplněnou pokojem. Také krize jsou nedílnou součástí vývoje a růstu společenství, v případě jejich překonání mohou být velmi prospěšné, dávají impulzy ke změně a také podporují psychické dozrávání jedince.

Církevní dokumenty zdůrazňují, že místní církve i malá společenství věřících v nich obohacují celou církev. Ovšem jen za předpokladu, že skutečně žijí ve spojení s Církví a patří do její jednoty pod vedením kněží, biskupů a papeže. V tomto bodě mohou nastat dvě nesnáze. Jednak to může být přístup místního kněze, který společenství nepodporuje nebo dokonce odsuzuje a tím dává jeho členům podnět, aby se vůči Církvi vymezovali. Druhým úskalím může být odmítání hierarchie Církve nebo jejího učitelského úřadu ze strany členů společenství, kteří se mylně považují za elitu a žijí sami pro sebe bez napojení na všeobecnou církev. Tím se může vytvořit sekta, která odmítá všechno mimo sebe.

Kromě odmítání Církve je dalším nebezpečím pohrdání jinými církevními společenstvími, které rovněž souvisí s pocitem elitářství. Duch svatý ale v Církvi působí rozmanitým způsobem a dává vzniknout různým projevům víry.

---

⁴⁵ Srov. ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008. s. 34.

⁴⁶ Srov. PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého společenstva*. Bratislava: ZKSM, 2009. s. 93.

Další úskalí může nastat u méně vyzrálých jedinců, kteří natolik splynou s názorem a hodnotami společenství, že tím ztratí svou identitu. Pro některé může být společenství ochranou před konfrontací s realitou a před nepřízní světa. Vzájemné bratrské a intenzivní vazby mezi členy však nejsou cílem samy o sobě, jak už bylo zmíněno, ale mají také být zaměřené na překonávání vlastních hranic a vést k rozhodnutí každého pro svědectví služby ve světě, i mimo své společenství.

Při setkávání společenství mládeže v Církvi může dojít ještě k jedné nesnázi, totiž že se vytratí Kristus jako střed každého církevního společenství. Mládež často klade důraz na zážitky i v oblasti víry, ale emocionální stránka není pro víru rozhodující. Víra má svůj základ v poselství o smrti a vzkříšení Krista a žádné probíhající intenzivní dynamiky ve společenství by tuto pravdu neměly zastínit.⁴⁷

3.2 Setkávání na diecézní a celostátní úrovni

I v období komunismu mladí lidé v naší zemi vyhledávali způsoby, jak se setkávat. Jedním z klíčových míst byla fara v malé horské vesnici v Jizerských horách, v Příchovicích, kam byl odsunut P. Miroslav Šimáček. Za tímto knězem přijížděli od roku 1979 mladí lidé z celé republiky a on je nejen přijímal, ale snažil se, aby zakusili společenství s Kristem, míval pro ně krátké katecheze a byl jim k dispozici pro nejrůznější rozhovory.⁴⁸ Příchovice se tak po roce 1990 staly místem, kde vzniklo první Diecézní centrum života mládeže. DCŽM jsou domy založené diecézním biskupem, žije zde základní společenství tvořené knězem a týmem mladých lidí, kteří se snaží o praktický život křesťanské lásky. Tato duchovní kvalita života a otevřenost k těm, kdo přicházejí, je základem domova, který je nabízen dalším mladým lidem a umožňuje vzájemné sdílení.⁴⁹ Po Příchovicích v litoměřické diecézi začaly v 90. letech 20. století vznikat DCŽM také v dalších diecézích. Dnes centrum v Příchovicích, které nese jméno Křižovatka, slouží jako Interdiecézní centrum života mládeže.

Kromě těchto domů existují v českých diecézích Diecézní centra pro mládež. Jménem biskupa vyvíjejí pastorační činnost na co nejširší úrovni. K jejich základním úkolům patří

---

⁴⁷ ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008. s. 143-147.

⁴⁸ BALÍK, Jan. *Diecézní centra života mládeže*. Praha: Paulínky, 2011. s. 144.

⁴⁹ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 166.

formace animátorů, podpora malých společenství mládeže a spolupráce s dalšími subjekty, které se v diecézi zapojují do pastorační mládeže.⁵⁰

Aby bylo možno koordinovat jednotlivé aktivity pro mládež a aby působení bylo jednotné, vznikla v roce 1990 Sekce pro mládež České biskupské konference. Ta sdružuje kněze i laiky pověřené službou pastorační mládeže napříč diecézemi. Jejím posláním je starost o všechnu mládež, věřící i nevěřící, zkoumá situaci mladých lidí a uvádí v život návrhy vzešlé ze strany mladých i kompetentních osob s mládeží pracujících.⁵¹

Konkrétní plody práce Sekce pro mládež ve spolupráci s Diecézními centry pro mládež pak můžeme spatřovat v realizaci setkání mládeže na různých úrovních⁵². Ve světovém měřítku se jedná o zajištění možnosti účasti mládeže z ČR na setkání se Svatým otcem na Světových dnech mládeže a kvalitní přípravu národního programu.

Na úrovni ČR se pořádají Celostátní setkání mládeže. K jejich vzniku vedla touha mladých lidí setkávat se spolu a zažít velké společenství, ale účast na Světových dnech mládeže pro ně z různých důvodů nebyla možná. První CSM se konalo na Velehradě v roce 1993, kterého se zúčastnilo přibližně 8000 mladých lidí. Naposledy CSM proběhlo ve Žďáru nad Sázavou v roce 2012, bylo páté v pořadí a účastnilo se ho na 6000 mladých. Velkým přínosem takovýchto setkání je možnost zakusit živé společenství církve a sdílet svou víru s dalšími mladými lidmi. CSM jsou také místa setkání s živým Kristem, který v mladých lidech probouzí obrácení, rozhodnutí pro povolání nebo pro službu druhým. Tato setkání vyžadují dlouhodobou přípravu a nepostradatelné jsou přípravné skupiny, ve kterých sami mladí lidé spoluvytvářejí výslednou podobu setkání. Úkoly přípravných skupin, které se scházejí zejména v posledním týdnu před samotným setkáním, však nejsou jen organizačního rázu, mladí lidé mezi sebou také vytvářejí společenství, navazují vztahy a jsou vedeni k hlubší duchovní přípravě. Proto když pak přijíždějí účastníci vlastního setkání, přijímají je nikoliv organizátoři, ale duchovní rodina, která se otevírá všem nově příchozím. Přípravný tým tak má být kvasem duchovní atmosféry na setkání.⁵³ Pro mnoho dobrovolníků v přípravných

---

⁵⁰ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 165.

⁵¹ Srov. Pastorační plán Sekce pro mládež ČBK.

⁵² Seznam uskutečněných setkání mládeže, na jejichž organizaci se podílela Sekce pro mládež, je uveden v Příloze č. 1.

⁵³ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004. s. 183-185.

týmech je právě přípravný týden tím časem, ve kterém duchovně načerpávají, aby pak během setkání mohli sloužit ostatním.⁵⁴

Kromě těchto celostátních setkání existovaly i jiné příležitosti k velkým setkáním. Mimořádné byly například při návštěvách papežů Jana Pavla II. (v roce 1995 na Svatém Kopečku a roku 1997 v Hradci Králové) a Benedikta XVI. (v roce 2009 ve Staré Boleslavi).

Pro mladé lidi, kteří slouží nebo mají touhu sloužit v církvi Bohu i druhým lidem, také pro ty, kteří navštěvují nebo absolvovali animátorské kurzy, se pořádají Celostátní setkání animátorů. Dosud proběhla tato setkání 6x, poprvé v roce 1996 v Rychnově nad Kněžnou, poslední setkání se uskutečnilo v roce 2014 v Třešti. Cílem těchto setkání je obohacení života animátorů, možnost vzájemně si předat zkušenosti a načerpat inspiraci pro svou službu. Neúčastní se jich takové množství mladých, jako celostátních setkání mládeže, na poslední CSA v Třešti zavítalo přibližně 500 mladých.

Na úrovni diecéze probíhají každoročně Diecézní setkání mládeže v rámci diecézních oslav SDM. Konají se obvykle okolo Květné neděle a je to příležitost pro mladé lidi setkat se nejen sami mezi sebou, ale také se svým biskupem. Mimoto se v rámci diecézí konají další různé aktivity, jako například diecézní prázdninová setkání mládeže, poutě, děkanátní či vikariátní setkání, různě zaměřené víkendy, apod. O připravovaných akcích informují jednotlivá DCM, mj. také na svých webových stránkách.

3.3 Malá společenství mládeže

Rozvoj malých společenství laiků je prvořadou úlohou v pastoračním úsilí Církve, encyklika o misijním úkolu Církve *Redemptoris missio* je považuje za pastorační prioritu, osvědčují se jako centra křesťanské formace a misijního vyzařování. Jedná se o skupiny křesťanů, kteří se setkávají v omezeném počtu, aby se modlili, četli Písmo, prohlubovali své náboženské vědomosti a angažovali se ve společnosti. Tato společenství rozčleňují farní společenství, ale zůstávají s ním stále spojena. V nich každý křesťan zakouší, co je to společenství a učí se aktivně spolupracovat na společném díle všech.⁵⁵ Tato společenství jsou velkou nadějí pro život Církve, protože skrze rozvoj vztahů napomáhají vytvořit hlubší společenství s Kristem.

---

⁵⁴ SOLAŘOVÁ, Michaela. *Motivace, práce a výsledky činnosti organizátoru Celostátního setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou 2012*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2014.

⁵⁵ Srov. Jan Pavel II. *Redemptoris missio*. Praha: Zvon, 1994. čl. 51.

Proto je potřeba vytvářet a formovat společenství takové velikosti, které umožní vytvořit skutečné mezilidské vztahy.

Určit ideální velikost malého společenství nelze zcela jednoznačně, obecně se za dolní hranici považují 3 až 4 osoby, horní hranice se pohybuje mezi 7 a 14 členy. Při vyšším počtu členů není možné zajistit, aby probíhaly vzájemné interakce každého s každým, což je nejučinnější způsob komunikace a přináší největší skupinové uspokojení. Pokud má společenství více členů, pak se mohou začít vytvářet podskupiny mezi těmi, kteří k sobě mají blíže, což může rozbít soudržnost společenství.⁵⁶

Aby k vzájemné blízkosti mezi členy mohlo dojít, je potřeba ujasnit si míru uzavřenosti k vnějšímu světu. Je dobré, když je společenství otevřené k nově příchozím, ale nesmí se stát shlukem lidí, kteří libovolně přicházejí a odcházejí, protože bez hlubších vztahů nemůžeme mluvit o společenství a zodpovědnosti jednoho za druhého. Různé teorie vývoje společenství se shodují v tom, že v určité formační fázi má zůstat společenství dočasně uzavřené.⁵⁷ Fáze vývoje společenství se dají přirovnat k fázím vývoje člověka. V prvním období se členové snaží ukázat svou bezproblémovou tvář a vyvarovat se sporů s ostatními, což můžeme přirovnat k etapě dětství. V dospívání společenství se projevují rozdíly mezi členy a formuje se identita společenství. Třetí fází, dospělostí, nazýváme stav, kdy je už identita společenství ustálená a naplňují se jeho cíle vnitřně i navenek. Do poslední fáze vstupuje společenství, když dojde k přehodnocení jeho významu a následné transformaci nebo zániku.⁵⁸

Konkrétní malé církevní společenství je v tomto světě místem setkání, protože v něm lze zakusit onu úchvatnou pravdu, že Bůh přebývá s lidmi a uprostřed nich. Právě společenství je výsledkem Boží aktivity a milosti, Bůh však také počítá s člověkem, proto je potřeba, aby ten, kdo začíná s vytvářením společenství, měl na paměti několik základních principů, které napomáhají, aby se společenství stalo užitečným nástrojem duchovní i lidské formace mladých lidí. Balík⁵⁹ uvádí, že v každém malém společenství mladých by měly být přítomné tyto prvky:

- Běžný přátelský život: Bez osobních vztahů, které prožívají členové společenství mezi sebou i mimo pravidelná setkání a bez sdílení se, by se nedalo hovořit o pravém přátelství.

⁵⁶ ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008, s. 35.

⁵⁷ PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého společenstva*. Bratislava: ZKSM, 2009, s. 92.

⁵⁸ ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008, s. 37.

⁵⁹ Srov. BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*. Praha: Paulínky, 2004, s. 406-408.

- Pravidelná setkání: Je nutné stanovit periodicitu setkávání a přesný čas, kdy setkání začíná a kdy končí. Nepravidelnost a nedodržování hodiny začátku má rozkladné důsledky. Je také potřeba dohodnout se na náplni programu a poměru času, který se bude jednotlivým aktivitám věnovat. Mezi základní body programu by mělo patřit: modlitba na úvod a závěr, sdílení života, téma pro život, které vychází z Písma a vzdělává ve víře, společné plánování, případně zábavná aktivita.
- Občasné akce: K životu společenství také patří služba dalším lidem, např. ve farnosti pořádáním aktivit pro ostatní členy, dále akce pro vlastní duchovní povzbuzení (duchovní obnovy) a pro zábavu a oddech (výlet, posezení mimo obvyklý čas a prostor setkávání). Společenství by také mělo žít v sounáležitosti s místní církví a reagovat na nabídky pro mládež ze strany diecézního centra nebo farnosti.
- Formace: Systematické vzdělávání se ve víře nelze nechat na náhodných tématech nebo na improvizaci. Aby se mladí lidé ve svém společenství dozvídali o otázkách víry a prožili motivační impulzy pro svůj život, je dobré, když se na začátku roku vytvoří základní program formace a katecheze.⁶⁰

Základní zkušenosti pro život ve společenství získává člověk v rodině. Rodina se vyznačuje úsilím o každodenní vytváření vnitřního společenství lásky, které se neuzavírá samo do sebe, ale otevírá se vztahům s druhými. V dospívání se mladý člověk do jisté míry vymezuje vůči rodině a objevuje skupinu vrstevníků, která má pro něj stále větší význam. Tato skupina nebo společenství může poznamenat lidský vývoj jedince jak pozitivně, tak negativně. Skupina vrstevníků plní důležitou socializační funkci a přispívá k budování identity jedince tím, že se mladý člověk na jedné straně identifikuje se svou skupinou a zároveň se distancuje od ostatních skupin. Kromě toho je pro mladé lidi také velmi důležitý pocit sounáležitosti, který ve skupině prožívají.⁶¹ Společenství mládeže v Církvi navíc slouží mladým pro jejich dozrávání v duchovním životě a podporuje angažovanost ve společnosti i Církvi.

Šmidriak⁶² uvádí dva základní důvody, které dělají z malého společenství mládeže privilegované místo výchovy. První důvod souvisí s aktuálním postavením mladého člověka ve společnosti. Výzkumy ukazují, že kulturní i sociální zkušenosti mladých jsou roztržité

⁶⁰ Z témat, která by neměly chybět, můžeme jmenovat: Písmo svaté, modlitba, svátosti, osoba Ježíše Krista, osobní povolání, umění komunikace, křesťan a okolní svět. Srov. BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*, s. 408.

⁶¹ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 1999. s. 69.

⁶² ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé společenství mládeže*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského, 2008, s. 179-182.

a dát jednotící význam svému životu pro ně představuje určité těžkosti. Malé společenství představuje pro mladého člověka příležitost, jak alespoň částečně znovu dát smysl své existenci a vytvořit vlastní sociální a kulturní identitu. Druhý důvod spočívá ve výchovných procesech a zkušenostech, které společenství umožňuje. Dochází zde ke složitým psychosociálním dynamikám uvědomování si ve čtyřech rovinách: sebe sama, jednoty v rozmanitosti, solidarity s lidstvem a celkového smyslu života.

Již byla zmíněna důležitost animátora pro fungování společenství. Má to být člověk, kterému na společenství i na každém jeho členu záleží, má touhu sloužit, má alespoň základní povědomí o duchovním životě a je ochoten se pro tuto službu formovat a dále se vzdělávat.

Specifickou úlohu ve společenství mládeže má kněz. Je pastýřem celého farního společenství a svým způsobem také každého dílčího společenství ve farnosti. Tuto pastýřskou službu mu nesvěřují jednotlivá společenství, ale prostřednictvím biskupa mu ji svěřil Pán. Je proto potřebné a vhodné, aby kněží našli vhodnou formu, jak komunikovat s každým společenstvím laiků ve farnosti, pochopitelně také se společenstvím mládeže. Kněz může být i iniciátorem vzniku takového společenství, ale neměl by se stát ústřední postavou společenství, která ho vede a udržuje při životě. To však neznamená, že by se měl od společenství distancovat. Naopak je vhodné, pokud dokáže udržet postoj přiměřeného doprovázení, zvláště animátorů těchto společenství. Je tedy žádoucí, aby kněz malá společenství ve farnosti přijal, pomáhal začleňovat do farního života a zároveň jim ponechal určitou míru samostatnosti. Od členů společenství se pak očekává, že pro ně kněz bude respektovanou autoritou a že se ve svém společenství nebudou vůči farnosti vymezovat.

3.3.1 Realizace průzkumu ve společenstvích mládeže

Výše zmíněné charakteristiky malého společenství mládeže a jeho význam pro lidský i duchovní růst mladých lidí byly předmětem průzkumu realizovaného mezi mládeží, která patří do některého společenství mládeže, tzv. spolča, jak své společenství mladí lidé sami nazývají.⁶³

Před realizací průzkumu jsem si stanovila tyto hypotézy:

- 1) Pro mladé lidi ve společenstvích jsou prioritou vzájemné vztahy.
- 2) Být součástí společenství napomáhá mladým lidem k prohloubení vztahu s Bohem.

---

⁶³ Plné znění dotazníku je uvedeno v Příloze č. 2.

Průzkum byl proveden formou dotazníku, který jsem rozdala nebo mailovou formou rozeslala mladým lidem, kteří jsou nebo byli členy společenství mládeže. Dotazník tvoří 17 položek, je složen z uzavřených, polouzavřených i otevřených otázek. Protože mě u zkoumaných témat zajímal také vlastní názor respondentů a nechtěla jsem je předdefinovanými odpověďmi ovlivňovat, jedná se většinou případů o otevřené otázky, kde je potřeba napsat vlastní odpověď.

V dotazníku jsem se nejprve tázala na způsob, jakým probíhají setkání mládeže ve společenství, co konkrétně je náplní těchto setkání, zda existuje animátor společenství, jestli do společenství patří taky kněz, jestli se na náplni programu podílejí všichni členové a zda společenství také vychází ze sebe a je aktivní ve farnosti nebo jinde v Církvi. Poté jsem se zajímala o přátelské vztahy mezi členy společenství, zda se setkávají i mimo pravidelná setkání. Poslední okruh se týkal názorů mladých na význam společenství obecně i pro ně samotné a také na vliv společenství na jejich duchovní život.

3.3.2 Vyhodnocení průzkumu ve společenstvích mládeže

Průzkumného šetření se zúčastnilo 42 mladých lidí ve věku od 15 do 31 let. Průměrný věk respondentů je 22,8 let. Nejčastěji jsou mladí lidé součástí jednoho společenství, takto odpovědělo 29 osob (69 %), 9 z nich je součástí více společenství, ty jsem žádala, aby si vybrali jedno společenství, které budou popisovat. Mezi dotazovanými nejsou v současné době 4 osoby členy žádného společenství, ale v minulosti k nějakému společenství patřili a na otázky odpovídali tak, jak by odpovídali v době, kdy byli členy tohoto společenství.

Délka členství ve společenství se pohybovala od necelého jednoho roku po 8 let. Nejčastěji respondenti uváděli délku jednoho roku, a to v 10 případech (23,8 %), průměrná délka členství ve společenství je 3,8 let.

Na otázku, jak často se ve společenství setkávají, převážně respondenti odpovídali 1x za týden, a to v 32 případech (76,2 %), 11 osob odpovědělo 1x za dva týdny, ve třech případech se společenství setkávají 1x za měsíc a dvě osoby uvedly jinou možnost, a to, že se setkávají 2x týdně.

V otázce č. 4, ve které jsme se tázala na obvyklou náplň setkání, měli členové společenství uvést všechny aktivity, které jsou součástí pravidelných setkávání. Téměř ve všech společenstvích je nedílnou součástí modlitba, a to ve 39 případech ze 42 (92,9 %), na druhém místě v pořadí četnosti se vyskytovala diskuze nad určitým tématem, kterou provozuje 37 členů společenství (88,1 %), pak následovala přednáška, kterou uvedlo 28 respondentů

(66,7 %). Spíše než sdílení se o svém životě je ve společenstvích přítomna nějaká zábavná aktivita, hra, apod., která se vyskytuje ve 26 případech (61,9 %). Otevřené sdílení se, které by mělo být také nedílnou součástí, však přiznává méně, než polovina respondentů, u sdílení se o svých radostech je to 16 osob (38,1 %), u sdílení se o svých problémech 15 osob (35,7 %). Zajímalo mne, zda budou mít mladí lidé spíše tendenci bavit o věcech příjemných, než o svých starostech, ale zjištěný rozdíl mezi těmito dvěma skutečnostmi není významný. Respondenti také mohli uvést jinou činnost, která nebyla v nabídce, ale která je obvyklou náplní jejich setkání. Několikrát se vyskytovalo plánování akcí, a to v 6 případech, následné neformální posezení u 3 dotázaných, dále 2 osoby se věnují nácviku zpěvu a v jednom případě jsou pravidelnou součástí také svědeckví.

Dále jsem se zajímala, zda je ve společenství přítomný animátor, tedy osoba, která pravidelně připravuje program setkání a stará se o jeho průběh i o členy společenství. Jeho existenci uvedlo 36 osob (85,7 %), ve 4 případech takováto osoba přítomná není a dva respondenti nedokázali rozhodnout. Většina společenství tedy animátora má, což samo o sobě je dobré, ale abychom zjistili, nakolik animátor plní svou úlohu toho, který společenství oduševňuje a motivuje, by bylo potřeba dalších doplňujících otázek, které však nejsou předmětem zájmu tohoto průzkumného šetření.

Otázka č. 6 zjišťovala přítomnost a roli kněze ve společenství. V 5 případech jsou společenství na knězi zcela nezávislá, to jsou ti, kteří odpovídali, že se kněz setkání neúčastní. Nejčastěji mladí lidé odpovídali, že se kněz účastní jen výjimečně, tuto odpověď poskytlo 14 osob (33,3 %), 10 bylo těch, u kterých se kněz setkání ve společenství účastní, ale ne vždy. Pravidelnou účast kněze uvedlo 11 respondentů, ve čtyřech případech kněz společenství přímo animuje, u ostatních sedmi kněz není vůdčí osobou. Dvakrát se objevila jiná možnost, a to taková, že se kněz přijde podívat, ale nezůstává přítomný po celou dobu. Ukazuje se tedy, že ve většině případů je kněz se společenstvím v určitém kontaktu a alespoň o společenství scházejícím se v jeho farnosti ví, ale konkrétní vztahy mezi knězem a mladými lidmi z tohoto nejsou zřejmé.

Z odpovědí na otázku, zda se na náplni programu podílejí nějakým způsobem všichni členové nelze jednoznačně určit v kolika případech ano a v kolika ne. Mnoho respondentů uvedlo, že kdo má zájem, může si něco připravit, což však neznamená, že se zapojují skutečně všichni, zároveň ale ani nejde říci, že se členové na programu nepodílejí. Odpovědi 22 dotázaných říkají, že se členové zapojují tím, čím chtějí (např. někdo připraví hru, osloví hosta, připraví si

téma, modlitbu) a záleží na zájmu a darech jednotlivců, kterými do společenství přispějí. Dalších 6 respondentů uvedlo, že se účastníci zapojují do diskuze, což je také forma participace na programu a 2 uvedli, že se členové zapojují do organizace akcí mimo pravidelná setkání, ale jinak aktivní nejsou. Dále 5 osob vypovídá, že se ve vedení společenství střídají (někteří z nich proto také uváděli, že jejich společenství nemá animátora) a u 7 dotázaných se objevila odpověď, že se členové na programu vůbec nepodílejí.

Z odpovědi na otázku č. 4 vyplynulo, že se ve 92,9 % účastníci společně modlí, nyní v otázce č. 8 se ptám na způsoby, jakými se členové nejčastěji spolu modlí. Většina dotázaných vypisovala několik způsobů, celkem se vyskytlo 10 forem modlitby. Nejčastěji se objevuje modlitba vlastními slovy, celkem ve 21 případech (50 %), někteří také vypisovali konkrétní průběh této modlitby, která probíhá tak, že se pošle hořící svíčka a kdo chce, může pronést k Bohu prosebnou nebo děkovnou modlitbu. Ukázalo se, že tento způsob modlitby je ve společenstvích poměrně častý a oblíbený. Dále 11 osob uvedlo modlitbu s Božím slovem, 8 dotázaných se modlí zpěvem, v 7 případech se jedná o modlitbu breviáře, 6 respondentů se pravidelně modlí základní modlitby Církve, popisovali je slovy „klasické“ nebo „naučené“ modlitby. Vyskytovala se také modlitba chval a přímluvná modlitba, a to ve 4 případech. Jen 3x se objevilo, že součástí modlitby je také chvíle ticha. Zastoupena byla také adorace u dvou respondentů a rovněž dvakrát modlitby k Duchu svatému. Dva dotázaní odpověděli, že se zástupně za celé společenství modlí přítomný kněz.

Hojně se ve společenstvích vyskytují diskuze na určité téma (88,1 %) i přednášky (66,7 %), proto má další otázka směřovala na témata, kterými se členové v posledním školním roce zabývali. Ukázalo se, že se jedná o témata velmi různorodá, poměrně vyrovnaně jsou zastoupeny otázky věroučné (modlitba Otče náš, Credo, Desatero, svátosti, doba postní, postavy světců), otázky osobního i duchovního života (Boží vůle, život v Církvi, rozdíly myšlení mezi mužem a ženou, mezilidské vztahy) a také aktuální témata (islám, ekumenismus, mise v Afghánistánu, dění na Ukrajině, jednota křesťanů). Celkem čtyřikrát se vyskytla odpověď, že se společenství na pokračování zabývá úryvky z Bible.

Ve snaze pochopit, jak intenzivní vztahy jsou mezi členy společenství, jsem se tázala na to, zda se členové setkávají také jindy, než o pravidelných setkáních. Zajímala jsem se také o to, jak často se setkávají a kde, ale ne všichni dotázaní na tuto otázku plně odpověděli. Ukázalo se však, že vůbec se nesetkávají pouze 3 respondenti. Ostatní odpovídali, že se členy společenství nějakým způsobem vídávají. Setkání několikrát do týdne přiznalo 8 z nich, 1x do

týdne 6 osob, různě nepravidelně nebo zřídka odpovědělo 10 mladých lidí. Ostatní četnost setkávání neuvedli. Místa, kde se mladí lidé setkávají, jsou rovněž velmi různá, někteří se vidí pravidelně ve škole nebo v zájmových kroužcích. Mnozí se setkávají na mši svaté, při setkáních mládeže, na duchovních obnovách nebo jiných farních akcích. Z méně pravidelných aktivit se vyskytovala společná účast na plesu nebo koncertu, oslava narozenin, uspořádání výletu nebo víkendového výjezdu pro společenství. V několika případech dotázaní uvedli, že společně navštěvují restaurační zařízení.

Otázka č. 11 se tázala na to, zda mladí lidé mají mezi členy společenství blízké přátele a pokud ano, tak kolik. Určitou nesnáze vidím ve formulaci „blízké přátelé“, protože tato kategorie je velmi subjektivní a záleží na každém jednotlivci, jaká přátelství považují za blízká. Sedm osob uvedlo, že ve společenství žádné blízké přátele nemají, na druhou stranu rovněž 7 jich uvedlo, že všichni členové jsou jejich blízkými přáteli. Nejčastěji uváděnou odpovědí však bylo 3-5 přátel, kterou napsalo 13 dotázaných (31 %).

Společenství by se nemělo uzavírat jen samo v sobě, ale mít v sobě misijního ducha a ochotu sloužit druhým. Zda je také tento prvek přítomný ve společenstvích mládeže, jsem zjišťovala otázkou č. 12, která zkoumala aktivitu ve farnosti. V 10 případech (23,8 %) se objevila odpověď, že se společenství nijak neangažuje, ostatní vypisovali aktivity, které v rámci farnosti nebo širší Církve realizují nebo pomáhají připravovat. Nejčastěji se jedná o akce pro děti a mládež, celkem ve 22 případech (např. pořádání táborů, Mikulášské nadílky, maškarního bálu pro děti, víkendových výjezdů pro mládež) a o aktivity duchovního rázu pro celou farnost u 9 dotázaných (adorace, modlitba chval, duchovní obnovy, pobožnost křížové cesty v přírodě). Někteří se zapojují do činností, které ve farnosti probíhají nezávisle na společenství mládeže, jako Noc kostelů, příprava biřmovanců, nebo jak uvádějí – „co je potřeba“. Pět respondentů také sdělilo, že se aktivně zapojují při mši, např. zpěvem.

Další otázkou jsem se snažila zjistit názory respondentů na obecný význam společenství pro mladé lidi. Jejich odpovědi by se daly rozřadit do 5 oblastí. Prvním okruhem odpovědí je posila vztahu mladého člověka s Bohem, setkání s ním. Další oblastí je podpora mladého člověka ve víře, to, že se setkává s věřícími vrstevníky, že prožívá ve společenství živou víru, může o ní mluvit a sdílet ji a také se dozvídá odpovědi na své otázky po věcech víry. Do třetí oblasti patří socializace – společenství naplňuje potřebu mladého člověka někam patřit a formuje tak jeho osobnost. Společenství také napomáhá mladým lidem být v kontaktu s farností a potažmo s celou Církví, což je čtvrtou oblastí významu. V neposlední řadě jsou to

vztahy přátelství mezi členy, možnost sdílet se o svém životě a vzájemně se podpořit; toto tvoří pátou oblast. Respondenti obvykle uváděli více odpovědí, které jsem přiřadila do jednotlivých kategorií, a ukázalo se, že celá polovina dotázaných hodnotí jako nejdůležitější možnost setkávání se s věřícími lidmi a z toho vyplývající podporu ve víře. Do této druhé oblasti spadá 21 odpovědí (50 %). Další v pořadí je pátá oblast, oblast přátelských vztahů a sdílení se o životě, kterou považuje za důležité 18 osob (42,9 %). Socializační faktor, tedy pocit, že někam patří a následné učení se života ve skupině je důležitý pro 11 mladých lidí (26,2 %). Celkem 8 dotázaných (19 %) vnímá jako důležitý rozvoj vztahu s Bohem a 6 osob (14,3 %) si je vědomo, že společenství začleňuje člověka do farnosti i do Církve.

Zde bych ráda citovala názor jedné dotázané osoby (20 let), která na otázku po významu společenství pro mladé lidi odpověděla: „*Mám představu, jaký význam by to společenství mělo mít, ale nevím... nějaký význam to mít musí, i když není úplně lehce definovatelný, to se asi pozná po ovoci.*“ Stále tedy zůstává otázkou, nakolik výše uvedené přínosy pro mladou generaci jsou skutečné nebo jsou spíše ideálem, který by mladí lidé chtěli prožívat, ale není vždy skutečností.

U další otázky, která byla zaměřena na přínos, který společenství má pro konkrétního dotazovaného člověka, se několikrát objevila odpověď „viz výše“, z čehož plyne, že to, co považují respondenti za důležité obecně, je také přínosem pro ně samotné. Nicméně veškeré odpovědi v této otázce se nedají rozřadit do výše zmíněných kategorií, protože kromě těchto oblastí, které se také vyskytovaly, se objevilo i mnoho dalších rozličných odpovědí. Mladí lidé také ve společenství získávají zkušenosti s organizováním akcí (4 osoby), vedením lidí a přednášením (2 osoby), naučí se vystupovat se svým názorem před druhými (4 osoby), jsou obohacováni odlišnými pohledy druhých lidí na diskutovaná témata (3 osoby), čas strávený ve společenství jim dává radost (5 osob), mohou zde načerpat síly do dalších dní (3 osoby) a také dostávají náměty k přemýšlení (2 osoby). Ovšem jako nejdůležitější hodnotí respondenti to, že získávají přátele a mohou se sdílet (22 osob – 52,4 %) a vzájemně se podpořit ve víře (18 osob – 42,9 %). Jedna osoba odpověděla, že jí účast ve společenství nic nepřináší.

Zajímala jsem se také o to, zda společenství účastníkům něco bere, o něco je ochuzuje. Většina respondentů odpověděla ne nebo nechala otázku nezodpovězenou, takových respondentů bylo 26 (61,9 %). Další 14 (33,3 %) odpovědělo, že jim společenství bere čas, ale dodávali k tomu různé komentáře. Někteří vyznávají, že toho času rozhodně nelitují, že to „stojí za to“, jiní přiznávají, že jsou společenství občas ztrátou času, když se diskuze nehne

žádným směrem nebo by ten čas mohli užitečněji věnovat přípravě do školy. Ojediněle, v počtu jedné odpovědi, se vyskytovaly názory, že je společenství obírá o odvahu, o peníze při akcích s lidmi ze společenství, o nervy, o stereotypy v chování a o vlastní názor. Poslední zmíněná odpověď vzbuzuje úvahu, zda uniformita názorů, která se ve společenstvích obvykle vyskytuje, nebrání slabším jedincům v hledání sebe sama a prosazení se, protože je jednodušší přidat se k většinovému mínění, které ovšem nemusí být vždy jediné správné.

Předposlední otázka směřovala k duchovnímu životu respondentů. Zajímala jsem se, zda nastala nějaká změna mezi jejich duchovním životem v období, než se stali členy společenství a nyní. V 7 případech (13,7 %) dotazovaní odpověděli, že se nijak nezměnil. Ostatních 38 osob (86,3 %) pozoruje změnu duchovního života k lepšímu, u nikoho z dotazovaných se nevyvinul k horšímu. Mnozí odpověď „zlepšil se“ nebo „velmi se změnil“ více nekonkretizovali, ale u těch, kteří také popsali, v čem se jejich duchovní život posunul, se nejčastěji vyskytovala odpověď, že účast ve společenství posílila jejich osobní vztah k Bohu, celkem u 10 dotázaných (23,8 %), dále je to ve 4 případech naučilo věnovat čas vlastní osobní modlitbě a u 3 případů otevřenosti ke společné modlitbě. Další 3 osoby vyjadřovali, že je společenství posunulo ve vztazích s druhými lidmi, v otevřenosti k nim, což svým způsobem také souvisí s duchovním životem.

Na závěr dotazníku jsem ponechala respondentům možnost doplnit to, co by ještě považovali za důležité sdělit ke svému společenství, ale většina již neměla co nového dodat. V jednom případě osoba uvedla, že společenství pro ni není prioritou, 3 účastníci průzkumu si naopak život bez svého společenství nedovedou ani představit a další 2 mne zvali, abych do jejich společenství také zavítala.

3.3.3 Závěry z výsledků průzkumu ve společenstvích mládeže

Provedené průzkumné šetření mělo za cíl doplnit pojednání o malých společenstvích mládeže náhledem do způsobu jejich existence a fungování v České republice a srovnat realitu s teoretickou částí. Jedná se spíše o sondu do současného stavu, závěry tohoto šetření nejsou zcela relevantní, a to zejména vzhledem k nízkému počtu respondentů, kterých bylo 42. Nicméně snažila jsem se oslovit osoby z různých typů společenství, z farních, vysokoškolských i existujících při nějakém řádovém společenství tak, aby vzorek poskytnutých odpovědí byl co nejpestřejší.

Analýzou výsledků můžeme potvrdit či vyvrátit hypotézy uvedené na str. 31. První hypotéza, která říkala, že pro mladé lidi ve společenství jsou prioritou vzájemné vztahy, se potvrdila. Na základě odpovědí z otázky č. 14 v dotazníku můžeme říct, že mladí lidé si ve společenství nejvíce cení přátelských vztahů, které jim umožňují sdílet se o životě, tuto odpověď uvedla přibližně polovina dotázaných, konkrétně 52,4 %. Ovšem z otázky č. 4 vyplývá, že o svých radostech a problémech se hovoří v 38,1 %, resp. 35,7 % společenstvích, což k polovině dotázaných nedosahuje. Je proto možné, že mladí lidé ve společenstvích získávají své přátele, protože existenci blízkých přátel mezi členy společenství uvádí 83,3 % dotázaných, ale k posilování vzájemných vztahů dochází spíše mimo pravidelná setkání, protože 92,9 % respondentů se vídává se členy i navíc. Zřejmě tedy neformální akce mohou stmelit společenství více, než pravidelný ustálený program.

Hypotéza č. 2, která tvrdila, že být součástí společenství napomáhá mladým lidem k prohloubení vztahu s Bohem, se potvrdila jen částečně. Je pravdou, že mnozí respondenti uznávali, že se jejich duchovní život ve společenství změnil, ale prohloubení vztahu k Bohu či větší důraz na osobní modlitbu explicitně zmiňuje jen třetina dotázaných (33,3 %). Avšak vzhledem k tomu, že u 92,9 % společenství se členové společně modlí a témata, kterými se ve společenství zabývají, úzce souvisí s duchovním životem, dá se očekávat, že vztah k Bohu je ovlivněn u většího procenta mladých lidí. Možná do vztahu s Bohem nevstupují všichni tolik vědomě, nicméně vliv na jejich život to určitě má. Z odpovědí na otázku č. 13 vyplynulo, že členové společenství obecně považují za důležitější možnost setkávat se s věřícími vrstevníky (50 %), než se setkávat s Bohem (14,3 %), a podobné výsledky vykazují odpovědi z otázky č. 14 zaměřené na konkrétní plody, které účast ve společenství mladým lidem přináší. Z jejich výpovědí tedy vyplývá, že společenství prohloubení vztahu s Bohem a potažmo duchovního života ve významné míře nepřináší, nebo si toho alespoň respondenti nejsou vědomi.

Je však pro mne otázkou, zda je vůbec možné mluvit o víře a ne o Bohu a také k čemu by bylo sdílení víry a vzájemná podpora v ní, kdyby zároveň nedocházelo k vědomému setkání se s Bohem, který je podstatou i dárce víry. Proto bych viděla jako důležité napomáhat mladým lidem dorůstat v uvědomování si neoddělitelnosti života z víry od života s Bohem, aby ve společenství skutečně docházelo k prohlubování duchovního života a aby se prožívání víry neomezilo jen na nějaké dodržování norem pro život. K tomu může významným způsobem přispět například individuální doprovázení mladých lidí.

ZÁVĚR

Nosnou myšlenkou, kterou bakalářská práce rozvíjela, je skutečnost, že setkávat se a žít ve společenství je přirozeností každého člověka a je to rovněž součást Božího plánu, jak ukazují dokumenty Církve i lidská zkušenost. Je proto velkým úkolem katolické Církve dnešních dnů podporovat spiritualitu společenství. Různá církevní společenství jsou v dnešním světě místy, kde se prakticky realizuje to nejdůležitější v Církvi, totiž že je viditelným znamením Kristovy přítomnosti ve světě, a to skrze vzájemné sebedarování a přijetí v lásce. Jsou také místem křesťanské formace, což je zejména u mladé generace velmi podstatné.

Mladý člověk se potřebuje setkávat se těmi, kteří prožívají a vnímají věci podobně jako on a na základě provedeného průzkumu u mládeže v katolické Církvi se také ukázala potřeba vzájemně se povzbuzovat k životu ve víře. Právě tuto možnost poskytují setkávání mládeže na různých úrovních, zejména však stabilnější malá společenství mládeže, ve kterých mladý člověk prožívá pocit sounáležitosti se skupinou, může se v něm sdílet o svém životě i o prožívání víry a dynamiky probíhající ve společenství napomáhají mladým lidem k růstu. Proto je potřeba ze strany Církve tato setkávání rozvíjet a přiměřenou formou doprovázet. Těm, kteří jsou k této službě povoláni, nabízí tato práce pohled do současné reality ve společenstvích mládeže.

Jsem si vědoma toho, že téma setkávání mládeže zde není zpracováno zcela vyčerpávajícím způsobem, jistě by bylo možné najít další způsoby a možnosti setkávání, které mladí lidé v dnešní době mají a využívají. V dnešních dnech je to například šířící se trend setkávání se ve virtuálním prostředí komunikačních prostředků, což by mohlo být námětem pro další zkoumání v této oblasti pastorační mládeže.

SEZNAM LITERATURY

Písmo svaté a dokumenty církve

Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2007.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995.

Papež František. *Evangelii gaudium.* Praha: Paulínky, 2014.

Jan Pavel II. *Christifideles laici.* Praha: Zvon, 1990.

Jan Pavel II. *Novo millennio ineunte.* Praha: Česká biskupská konference, 2001.

Jan Pavel II. *Redemptoris missio.* Praha: Zvon, 1994.

Pavel VI. *Evangelii nuntiandi.* Praha: Zvon, 1990.

Použité prameny

AMBROS, Pavel. *Pastorální teologie.* Olomouc: Burget, 2010.

BALÍK, Jan. *Diecézní centra života mládeže.* Praha: Paulínky, 2011.

BALÍK, Jan. *Jan Pavel II. v dialogu s mladými.* Praha: Paulínky, 2010.

BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými.* Praha: Paulínky, 2004.

Benedikt XVI. *Jste nadějí církve I.* Praha: Paulínky, 2013.

KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže.* Praha: Salesiánská provincie Praha, 1999.

KAPLÁNEK, Michal. *Výchova v salesiánském duchu.* Praha: Portál, 2012.

Kristus vás miluje – Jan Pavel II. mládeži. Praha: Paulínky, 2011.

OPATRŇÝ Aleš. *Malá společenství.* Praha: Pastorační středisko, 1996.

PUPÍK, Zdeno, ŠMIDRIAK, Ondrej. *Animátor a život malého spoločenstva*. Bratislava: Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže, 2009.

ŠMIDRIAK, Ondrej. *Malé spoločenstvá mládeže a ich antropologický, pastorálny a spirituálny rozmer*. 2. vyd. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského v Košiciach, 2008.

ŠMIDRIAK Ondrej. *Pastorácia s dôrazom na spoločenstvo a evanjelizáciu*. Ružomberok: Verbum, 2012.

Jiné zdroje

ČEŠKOVÁ, Lenka. *Celostátní setkání mládeže začíná. Dorazí 6000 mladých lidí*. [online]. [cit. 2015-03-09] Dostupné z: <tisk.cirkev.cz/res/data/150/017075.doc?seek=1>.

KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže v České republice* [online]. [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <old.tf.jcu.cz/getfile/3b60789258953b55>.

Pastorační plán Sekce pro mládež ČBK [online]. [cit. 2015-02-04]. Dostupné z: <<http://www.cirkev.cz/res/data/004/000535.pdf>>.

SOLAŘOVÁ, Michaela. *Motivace, práce a výsledky činnosti organizátoru Celostátního setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou 2012* [online]. [cit. 2015-03-07]. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Dostupné z: <<http://theses.cz/id/nfqryk/>>.

Trocha historie aneb O vývoji technologií a Celostátního setkání animátorů [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <<https://csa2014.signaly.cz/1405/trocha-historie-aneb-o-vyvoji>>.

SEZNAM ZKRATEK

Písmo svaté

Gn	1. kniha Mojžíšova
Mt	Evangelium podle Matouše
Jn	Evangelium podle Jana
Sk	Skutky apoštolů
Ef	List Efesanům
1J	1. list Janův

Ostatní zkratky

CSA	Celostátní setkání animátorů
CSM	Celostátní setkání mládeže
ČBK	Česká biskupská konference
DCM	Diecézní centrum mládeže
DCŽM	Diecézní centrum života mládeže
OSN	Organizace spojených národů
SDM	Světové dny mládeže

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Seznam uskutečněných setkání, na kterých se podílela Sekce pro mládež ČBK.....	44
Příloha č. 2: Dotazník pro členy společenství mládeže.....	45

Příloha č. 1: Seznam uskutečněných setkání, na jejichž organizaci se podílela Sekce pro mládež ČBK

- 1991 účast na SDM v Čenstochové (Polsko)
- 1993 1. celostátní setkání mládeže na Velehradě
- 1995 účast na evropském setkání mládeže v Loretu (Itálie)
- 1996 mezinárodní setkání animátorů v Rychnově nad Kněžnou
- 1997 účast na SDM v Paříži (Francie)
- 1998 mezinárodní setkání animátorů ve Světlé nad Sázavou
- 1999 2. celostátní setkání mládeže na Svaté Hoře u Příbrami
- 2000 účast na SDM v Římě (Itálie)
- 2002 3. celostátní setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou
- 2003 celostátní setkání animátorů v Třešti
- 2005 účast na SDM v Kolíně nad Rýnem (Německo)
- 2006 celostátní setkání animátorů v Litomyšli
- 2007 4. celostátní setkání mládeže v Táboře – Klokotech
- 2008 účast na SDM v Sydney (Austrálie)
- 2008 ActIv8 - setkání české a slovenské mládeže na Velehradě
- 2010 celostátní setkání animátorů v Kroměříži
- 2011 účast na SDM v Madridu (Španělsko)
- 2012 5. celostátní setkání mládeže ve Žďáru nad Sázavou
- 2013 účast na SDM v Rio de Janeiro (Brazílie)
- 2014 celostátní setkání animátorů v Třešti

Příloha č. 2: Dotazník pro členy společenství mládeže

Dobrý den,

jsem studentkou Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a chtěla bych poprosit o vyplnění dotazníku týkajícího se setkávání mládeže v katolické církvi. Dotazník slouží pro potřeby mé bakalářské práce a je anonymní.

Věk:.....

1. Jsi členem nějakého společenství mládeže (tzv. spolča)?
  - a) ano, jednoho
  - b) ano, jsem ve více společenstvích (*pro odpovědi na ostatní otázky si vyber jedno, které budeš popisovat*)
  - c) ne, ale v minulosti jsem byl/a (*odpovídej na ostatní otázky tak, jak bys odpovídal/a v době, kdy jsi byl/a členem*)

2. Kolik let jsi členem společenství mládeže?

3. Jak často se ve společenství setkáváte?
  - a) 1x za týden
  - b) 1x za dva týdny
  - c) 1x za měsíc
  - d) jinak často ..... (*doplň*)

4. Co je obvykle náplní vašich setkání? (*zakroužkuj všechny možnosti*)
  - a) modlitba
  - b) přednáška
  - c) diskuze nad určitým tématem
  - d) zábavná aktivita (např. hra)
  - e) sdílení se o svých radostech
  - f) sdílení se o svých problémech
  - g) jiné .....

5. Existuje osoba, která pravidelně připravuje program setkání, která by se dala nazvat animátorem společenství?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) neumím rozhodnout

6. Účastní se vašich setkání také kněz?
  - a) ano, kněz naše společenství animuje
  - b) ano, ale není vůdčí osobou
  - c) ano, ale ne vždy
  - d) jen výjimečně
  - e) ne
  - f) jiné.....

7. Podílejí se na náplni programu nějakým způsobem všichni členové? Pokud ano, jak?

8. Pokud se ve společenství spolu modlíte, jakými způsoby nejčastěji?

9. Jakými tématy jste se v letošním školním roce zabývali?

10. Setkáváte se se členy společenství i mimo pravidelná setkání? Pokud ano, jak často a kde?

11. Máš mezi členy společenství blízké přátele? Pokud ano, přibližně kolik?

12. Je vaše společenství také aktivní ve farnosti (např. pořádáním táborů nebo jiných akcí pro určité skupiny farníků)? Pokud ano, jak?

13. Jaký si myslíš, že má společenství mládeže význam pro mladé lidi, kteří do něj patří?

14. Je něco, co Ti společenství dává? Pokud ano, co?

15. Je něco, co Ti účast ve společenství bere? Pokud ano, co?

16. Když porovnáš svůj duchovní život v době, než ses stal/a členem společenství a nyní, změnil se nějak? Jak?

17. Je ještě něco, co bys chtěl/a sdělit o svém společenství?

Děkuji za vyplnění.